

नेपालको पहिलो बौद्ध मासिक पत्रिका

आनन्द भूमि

The Ananda Bhoomi

वर्ष ३२ अङ्क १२ चैत्रशुक्लपूर्णिमा (लहुतिपुनिह)

रु.१५/-

नेपालको पहिलो बौद्ध मासिक पत्रिका

आनन्द भूमि

बु.सं. २५४८ ने.सं. ११२५ ल्हुतिपुन्हि २०६१, चैत्रशुक्लपूर्णिमा वर्ष ३२ अंक १२

The Ananda Bhoomi A Buddhist Monthly:

Year. 32 No. 12

बुद्ध वचन

मा पियेहि समागञ्छि - अप्पियेहि कुदाचनं ।
पियानं अदस्सनं दुक्खं - अप्पियानञ्च दस्सनं ॥
प्रेमी र अप्रेमी दुबैको संगत नगर, प्रेमीलाई
नदेख्दा र अप्रेमीलाई देख्दा दुःख हुन्छ ।
Not seeing what is pleasant brings pain;
seeing what is unpleasant brings pain.
Therefore go beyond both pleasure and pain.

कार्यालय ठेगाना

आनन्दकुटी विहार गुथि

पोष्ट बक्स : ३००७, आनन्दकुटी विहार, स्वयम्भू

फोन : ४२७१४२०, फ्याक्स : ४२२८०९७

ई-मेल : anandkuti@mail.com.np

विषय सूची

१) सम्पादकीय	२
२) पाठक प्रतिक्रिया	३
३) बुद्धको ओठबाट, चार आर्यसत्य र यसको महत्त्व	भिक्षु सुजनकीर्ति ४
४) नेपालमा बुद्धकालीन पुरातात्विक महत्त्वका स्थलहरू	सह-प्रा. छत्रराज शाक्य ६
५) शान्ति	बुद्ध शाक्य १०
६) बालमञ्च	१३
७) बुद्धधर्मया मूल सिद्धान्त	गुहल सांकृत्यायन १५
८) Speech	Ven. Master Hsing Yun १७
९) Dr. Ambedkar in Nepal	Dr. Ganesh Mali १९
१०) बौद्ध गतिविधि	२१

आवरण पृष्ठ

चैत्रशुक्लपूर्णिमाका दिन मेला लाग्ने स्थान
नागार्जुन डाँडामाथि (जामाच) स्थित चैत्य

वार्षिक रु. १५०१-

इकप्रति रु. १५१-

वार्षिक ग्राहक बनी सहयोग गर्नु

नेपालको पहिलो बौद्ध मासिक पत्रिका
आनन्दभूमि

निर्देशक
बिभु कुमाराश्रय महास्थविर

सल्लाहकार
बिभु ज्ञानपूर्णिक महास्थविर
तीर्थनारायण मानन्धर

सम्पादक
बिभु धर्ममूर्ति

प्रबन्ध सम्पादक
संघरत्न शाक्य

व्यवस्थापक
डा. अनूप श्रेष्ठाचार्य

सहयोगी
श्री. प्रजारत्न / श्री. अशोक

आर्थिक व्यवस्थापक
माणिकरत्न शाक्य

विशेष सहयोगी
विभुवनधर तुलाधर

सहयोगी
माणिकरत्न तुलाधर

वितरण
मिलन श्रेष्ठ

सहयोगी
बुद्धजयन्ती समारोह समिति (श्रीघः), बिभु मैत्री
महास्थविर (लुम्बिनी), अ. इन्द्रावती, नरेश वज्राचार्य
(बुटवल), सुनकेशरी श्रेष्ठ (वनेपा), सत्यना शाक्य,
उर्मिला महर्जन, सरिता अवाल, सर्जु वज्राचार्य
(पाल्पा), उत्तम बुद्धाचार्य (पोखरा),
याम शाक्य (वेनी), कृष्णप्रसाद शाक्य (बाग्लुङ),
शेखर शाक्य (नारायणगढ)

कम्प्युटर सज्जा
तथा
आवरण सज्जा
नसना कम्प्युटर सर्भिस, ४२४७०६५

मुद्रण
सुप्रवाह प्रकाशन प्रा. लि., ४२८०६१४

प्रकाशक
आनन्दकुटी विहार गुधि
आनन्दकुटी विहार, स्वयम्भू

का.जि.द.नं. ३४/०३४/३५/म.क्षे.हु.नि.द.नं. ७/०६१/६२

सम्पादकीय

शुभकामना

हरेक वर्षभैँ यसपालि पनि नयाँ उमङ्ग, नयाँ जोश, जाँगर र नविन आशाकासाथ नववर्ष २०६२ सालको आगमन भएको छ । विगतको वर्षभैँ यस वर्ष पनि सम्पूर्ण क्षेत्रका नेपालीहरूले नयाँ वर्षको शुभकामनाको आदान-प्रदान दिने क्रममा देशमा अशान्तिलाई प्रमुख प्राथमिकता प्रदान गरे । र शान्तिकै आकाशका लागि धरहराबाट शान्ति बिगुल फुकी नेपाली जनताहरू सदा सर्वदा शान्तिकै पक्षमा रहेको र देश विकास र प्रगतिको प्रमुख शस्त्र भनेकै शान्ति हो भन्ने आभाष दिन पनि पछि हटेन ।

शान्ति के हो ? र अमन चैन के हो ? भन्ने बम बारुद र सुरुङ्गी बारुदको बीचमा बसी जीवन धान्नेहरूलाई भन्दा बढी त्यसको (बमबारुद) छत्रछाँयामा बसेकाहरूले कमै मात्र थाहा होलान् । यस्तै अवस्था सम्पूर्ण हामी नेपालीहरूले विगत केही वर्षयतादेखि भोग्नु परेको आक्रान्त जीवनपद्धतिबाट महशुस गरिसकेको छ । यस्तो अवस्थामा नववर्षको शुभकामना आदान-प्रदान दिने क्रममा एक चिन्तनशील चेतन प्राणीले भित्री हृदयदेखि गरिने एक कामना हो । यो यसै अवसरमा हामी आनन्दभूमि परिवारका सम्पादकमण्डल पनि अछुटो रहन सकेनौं र यस पुनीत अवसरमा हामी हाम्रा सम्पूर्ण पाठक, विज्ञापनदाता तथा यसका शुभचिन्तक महानुभाव र समस्त नेपालवासी र नेपालप्रति चिन्तन-मनन र नेपाल, नेपालीप्रति सहृदय हुने सम्पूर्ण जन प्रति नववर्ष २०६२ सालको हार्दिक शुभकामना व्यक्त गर्दै विगतका वर्षहरूमा भैँ हिसा, द्वन्द्वबाट आक्रान्त भई यो वर्ष पनि व्यतित गर्न नपरोस् । राष्ट्रले भोगिरहेको जुन दुर्दशा, यातना र उत्पीडन फेरि फेरि भोग्न नपरोस् । उन्नति र प्रगतिको पथतिर लम्किरहन सकोस् भन्ने कामना गर्दै फेरि एक पटक शान्तिमय मंगलमय वर्ष रहिरहोस् भनी नववर्षको शुभकामना दिन चाहन्छु ।

शुभकामना २०६२ सालको

सम्पूर्ण नेपालीजनहरूमा !

नदोहोरियोस् विगतका दिनहरू

फेरि कहिले पनि नेपाली माझमा !

यही नै शुभकामना छ २०६२ सालको

सम्पूर्ण नेपाली जनहरूमा !

पाठक प्रतिक्रिया

आनन्दभूमि: उन्नति प्रगतिको कामना

आनन्दभूमि गत केही महिनादेखि यसमा धर्म दर्शनको अतिरिक्त समसामयिक सामान्यज्ञानका कुराहरू संलग्न गरिएकोमा खुसी लाग्यो। त्यस्तै समाजमा घटित सराहनीय तथा अनुकरणीय कार्यको समाचार पनि समावेश गर्दै लगेको पनि राम्रो लाग्यो। माघपूर्णिमामा प्रकाशित भएजस्तै भविष्यमा पनि बुद्धधर्म सम्बन्धी प्रश्नोत्तर स्तम्भ समावेश गर्नको लागि पनि विशेष अनुरोध गर्दछु।

सूर्यनारायण मानन्धर
भोर्खे

आनन्दभूमि: लेखहरूको साथै फोटोहरू पनि समावेश हुनु प्यो

म आनन्दभूमिको नियमित पाठक हुँ। यसमा प्रकाशित हुने बुद्धसम्बन्धी लेखहरू राम्रो र स्तरीय छन्। उक्त लेखहरूसँग सम्बन्धित फोटोहरू पनि समावेश भएको भए सुनमा सुगन्ध हुनेथियो। आशा गर्दछु भविष्यमा यसतर्फ सम्पादकमण्डलले ध्यान पुऱ्याउनु हुनेछ भन्ने अपेक्षा गर्दछु।

बिनोदकाजी तुलाधर
टेकु

SKYWORTH MULTI MEDIA

- *Surround sound system
- *Full multisystem with secam
- *LG picture tube
- *PCB sanyo 3y12
- *Child Lock
- *AV stereo
- *Full function Remote control

5 Years
Warranty

SKYWORTH
COLOR TELEVISION

KIRARA
APPLIANCES

TOYO AC

GAS STOVE

RICE COOKER

CD/VCD/DVD/MP3

Shower Bath

Marketed by: **KIRARA ELECTRONICS NEPAL**
Fax: 4228401. Email: Kirara@vianet.com.np

बुद्धको ओठबाट, चारआर्यसत्य र यसको महत्त्व

भिक्षु सुजनकीर्ति
बैकक

चार आर्यसत्य बुद्धधर्मको एक महत्त्वपूर्ण धर्म हो जसमा बुद्धधर्मका अरू सम्पूर्ण धर्महरू समेटेको छ। चार आर्यसत्य सम्बन्धी बुभुत्तुपुर्ण प्रमुख कुराहरूमा त्यसको स्थान र किन महत्त्वपूर्ण छ भन्ने विषयमा बौद्ध ग्रन्थ त्रिपिटकमा अंकित केही वाक्यहरूमा चर्चा गरौं।

त्रिपिटकको सूत्रपिटकस्थित मज्झिम निकायको मूलपण्णासक (१२।३४०।३४९) हत्थिपदोपम सूत्रमा भनिएको छ।

भिक्षुगणहरू! यो संसारमा हिँडेर जाने सम्पूर्ण सत्त्वहरूको पाइला हात्तीको पाइलाभन्दा सानो हुन्छ। त्यसैले अरू सत्त्वहरूको पाइलाहरू हात्तीको पाइलाभित्र अट्नेछ। त्यसैगरी सम्पूर्ण कुशल धर्महरू पनि यो चार आर्यसत्यमा समेट्छ।

यसबाट प्रस्ट भयो कि चारआर्यसत्य भनेको नै बुद्धधर्मको प्रमुख धर्म हो।

भिक्षुगणहरू मैले ३ परिवत्त र १२ आकारलाई जस्ताको तस्तै वा स्वभाविक रूपमा चारआर्यसत्यलाई, प्राकृतिक स्वरूपलाई प्रत्यक्ष नदेखेको भए म आफैलाई पनि अनुत्तरसम्यक्सम्बोधि भन्न लायक हुने थिएन। (धर्मचक्रप्रवर्तन सूत्र, विनय ४।१६।२९ र संयुक्तनिकाय.म. १९।१६७०।)

भिक्षुहरू चारआर्यसत्यलाई नचिनेको र नबुझेको कारणले नै तिमी हामी यो जीवन मरणको संसारमा (चक्रवाल) हिँड्दैछौ। (दी.म. १०।८६।१०६)

बुद्धधर्ममा ब्रह्मचर्य पालन गरी वस्तुको मूल तात्पर्य नै चारआर्यसत्यलाई अध्ययन गर्न, देख्न, सम्बोधिज्ञान प्राप्त गर्न, यसमा भएको अस्पष्टतालाई प्रस्ट पार्न हो।

(अ.नवक, २३।२१।७३९९)

बुद्धधर्मले सत्य र प्रयोगपूर्ण धर्महरूलाई मात्र सिकाउने गर्दछ, अर्थात् बुद्धशासनले प्राकृतिक सत्यता जुन हाम्रो दैनिक जीवनको सदैव प्रयोगपूर्ण धर्मलाई मात्र सिकाउने गर्दछ। त्यस्तै मानिसको दैनिक जीवनका लागि अप्रयोगी सत्य भए तापनि उहाँले सिकाउनु भएन। यहाँ चारआर्यसत्यलाई नै स्वभाविक सत्यता र प्रयोगपूर्ण धर्म भनिन्छ। त्यसैले भगवान् बुद्धले अरू धर्महरूमा मन लगाउनु भएन र विभिन्न प्रकारका दर्शनहरूमा समय खेर फाल्नु भएन, जस्तै चूलमालुक्क सूत्रमा यस्तो भनिएको छ।

भिक्षुहरू, अव्याकृतलाई अव्याकृत र व्याकृतलाई व्याकृत भनेर नै धारण गर, मैले अव्याकृत भनेर लोक शाश्वत छ,

अशाश्वत छ आदि भनी गरिने विवाद हो किनकी यो विषयको खुलस्त व्याख्यान न त उपयोगी छ, न त आदि ब्रह्मचर्यको निमित्त नै उपयोगी छ त्यस्तै मैले व्याकृत भनेर दुःख, दुःखसमुदय, दुःख निरोध, दुःख निरोध हुने मार्ग आदि हो किनकी यी धर्महरू आदि ब्रह्मचर्यको निमित्त उपयोगी छन्, सम्बोधि ज्ञान र निर्वाणको लागि अत्यन्त सहायक धर्महरू हो। (म.म.१३।१५२ थाई, ३९१-३९२ नेपाली)

त्यसैगरी, भगवान् बुद्धले प्राप्त गर्नुभएका धर्महरू अनगिन्ति छन् तर बताउनुभएको धर्म धेरै कम मात्रको छ भनि भन्नुभएको छ। यसको तात्पर्य उहाँले प्रयोगयुक्त वा विभिन्न प्रकारका समस्याहरूबाट मुक्त हुनसक्ने धर्महरू मात्र देशना गर्नुभएको थियो। यहाँ प्रयोग्य र समस्या समाधान कारक धर्म भन्नाले चारआर्यसत्य हो। यसलाई त्रिपिटकमा यसरी प्रस्तुत गरिएको छ।

एक समय भगवान् बुद्ध कोसम्बि नगरको सीसपावन जङ्गलमा वस्तुभएको थियो। त्यसवेला उहाँले केही रूखका पातहरू हातमा लिनु भई भिक्षुसंघलाई सम्बोधन गर्नुभयो।

भिक्षुहरू तिमीहरू के सोच्दैछौ? मैले लिइराखेको पात र यो सीसपावन जङ्गलको रूखमा रहेको पातहरूमा कुन चाहिँ धेरै छन्?

भगवान्, तपाईंले हातमा लिइराख्नु भएको पातहरू धेरै कम छन् र सीसपावन जङ्गलमा रहेको पातहरू धेरै छन्।

त्यस्तै यो जङ्गलमा रहेको पातहरू भै मैले जानेर पनि देशना नगरेका धर्महरू धेरै छन्, किनकी यी धर्महरू (नभनेका) न त उपयोगी छन्, न त आदि ब्रह्मचर्यलाई नै उपयोगी छन्। मैले देशना गरेका धर्महरू मेरो हातमा रहेको अलिकति पातसरह छन्, किनकी यी धर्महरू उपयोगी छन् आदिब्रह्मचर्यको लागि पनि उपयोगी छन्। मैले देशना गरेका धर्महरू दुःख, दुःखसमुदय, दुःख निरोध, दुःख निरोध हुने मार्ग हुन्। (सं. महा. १९।१७।२ थाई, ११२५-११२६ नेपाली)

यो चार आर्यसत्य उपयोगीयुक्त धर्म भएकोले यो ब्रह्मचर्य (प्रव्रजित) जीवनको लागि मात्र महत्त्वपूर्ण नभई गृहस्थहरूको लागि पनि अति उपयुक्त देशना हो। त्यसैले भगवान् बुद्धले भिक्षुसंघलाई सम्बोधन गर्नुहुँदै भन्नुभएको छ।

भिक्षुहरू यदि कसैलाई तिमीहरू अनुकम्पा (दया) राख्न

वा संग्रह गर्न चाहनुहुन्छ भने वा कोही मित्र, अमात्य, सल्लाहकार अथवा आफन्तहरू तिम्रो धर्मदेशना सुन्न आएमा उनीहरूलाई चारआर्यसत्यको यथार्थ ज्ञानको शिक्षाबोध गराइदिनु, प्रतिष्ठित गरिदेऊ ।

(संयुक्तनिकाय ११२३ नेवारी)

चारआर्यसत्य भनेको के हो ?

चारआर्यसत्य भनेको चार प्रकारका प्राकृतिक स्वभाव धर्मलाई बुझिन्छ । यो सत्यलाई विशुद्धिमार्गमा चार प्रकारले अर्थ दिई प्रष्ट्याएको देखिन्छ ।

१. आर्यहरूले प्राप्त गर्ने सत्य

२. आर्यहरूको सत्य

३. आर्य हुने सत्य

४. आर्य भई नफेर्ने सत्य

चार आर्यसत्यको बारेमा भगवान् बुद्धले भन्नुभएको छ ।

भिक्षुहरू यो चारप्रकारको आर्यसत्यहरू हुन् - तथ (सत्य), अविश्रुत (कहिल्यै असत्य नहुने), अनञ्जयानि (कहिल्यै फरक नहुने) हो, त्यसैले यसलाई आर्यसत्य भनिन्छ । (संयुक्तनिकाय, तथसूत्र, ११२४)

भिक्षुहरू देवलोकमा मारलोकमा ब्रह्मलोकमा श्रमण र ब्राह्मणलोकमा तथा देवसहित मनुष्यहरू मध्येमा तथागत आर्य हुनुहुन्छ । त्यसैले आर्यसत्य भनिएको हो । (संयुक्तनिकाय, लोकसूत्र, ११२४)

भिक्षुहरू यो चारआर्यसत्यलाई यथार्थरूपमा बुझ्ने ज्ञान (अभिसम्बुद्धता) तथागतलाई प्राप्त भयो, त्यसैले उहाँलाई अरहत सम्यक्सम्बुद्ध भनियो । (संयुक्तनिकाय, सम्मासम्बुद्ध सूत्र ११२२)

(Phra Payutto) बुद्धधम्म, महाचुलालंकार विश्वविद्यालयको सानो अंश)

प्रशंसनीय कार्य

बालबालिकाले चलाए प्रौढ कक्षा

किताबकापी च्यापेर पढ्न दौड्ने उमेरका बालबालिकाले प्रौढ कक्षा चलाएभन्दा धेरैलाई पत्थार नलाग्न सक्छ । त्यो पनि सित्तैमा । तर दिक्तेलका बालबालिका प्रौढलाई पढाउन कम्मर कसेर लागेका छन् । सदरमुकाम दिक्तेल आसपासका आचार्य र बर्युँ गाउँका बालबालिकाले टोलमा प्रौढ कक्षा सञ्चालन गरेका हुन् । त्यहाँ २५ देखि ७१ वर्षसम्मका महिला पढ्न आउँछन् । पढाउने शिक्षक-शिक्षिका बालबालिका नै भएकाले नजानेका कुरा सजिलो भएको पढ्नेहरूका भनाई छ । 'कति चुलाचौका र मेलापातमात्र गर्नु ? अब त हामीले पनि पढ्नुपर्छ भन्ने लाग्यो । त्यसैले नाति-नातिनासँग पढ्न आएका,' ४५ वर्षीया कुमारी आचार्यले भनिन् ।

पढ्नमात्र नभई अन्य ज्ञानगुणका कुरा पनि सिक्न पाइने भएकाले निरक्षर महिलाहरू दिनहुँ आउने गरेका छन् । बिहान ६ देखि ७ बजेसम्म पढाइ हुने भएकाले घरको काममा पनि बाधा नपुगेको उनीहरूको भनाइ छ । हुन त बालबालिकाले चलाएको प्रौढ कक्षा जिल्ला प्रहरी कार्यालय खोटाङको टोल शिक्षा कार्यक्रम अन्तर्गत हो । यहाँ पढ्ने महिलालाई प्रहरी कार्यालयले कापीकलम वितरण गरेको छ । तर पढाउने बालबालिकाले भने निःशुल्क स्वयंसेवा गरिरहेका छन् । निःशुल्क स्वयंसेवा गर्नेहरू प्रायः ६ देखि ९ कक्षामा पढ्ने (आचार्य गाउँमा ६ र बर्युँमा ६ जना) बालबालिका छन् । उनीहरूले अध्यापनसम्बन्धी तालिम जिल्ला शिक्षा कार्यालयका स्रोतव्यक्तिद्वारा लिएका छन् । तालिम प्राप्त बालबालिकाले पालैपालो पढाउने गरेका छन् । प्रहरी कार्यालयले पनि उनीहरूको उत्साह देखेर सहयोग गरेको हो । 'उत्साह देखेपछि पढिरहेका आचार्य गाउँका १६ र बर्युँका २० महिलालाई कापीकलम दिएका हौं,' प्रहरी निरीक्षक सानुकाजी लामिछानेले भने- 'पढाउनेलाई पनि खेलकूदका सामग्री वितरण गरेका छौं ।'

बालबालिकाले चलाएको यो प्रौढ कक्षाको सफलताले गर्दा टोल-शिक्षा कार्यक्रम सदरमुकाम आसपासका अन्य टोलमा पनि सञ्चालन गर्ने योजना बनाएको उनले बताए । दुई वर्षभित्र यस क्षेत्रका सबै निरक्षर महिलालाई शिक्षित पार्ने लक्ष्य हामीले लिएका छौं,' लामिछानेले भने ।

नेपालमा बुद्धकालीन पुरातात्विक महत्त्वका स्थलहरू

◆ सह प्रा. छत्रराज शाक्य, तानसेन

नेपालका महान् विभूति भगवान् गौतम बुद्धको मैत्री, अहिंसा र शान्ति सन्देशहरू वर्तमान विश्वशान्तिको लागि धेरै महत्त्वपूर्ण हुन आएको छ। बुद्धका शिक्षा उपदेश र सन्देशहरू एशियाबाट अब पश्चिमेली बेलायत, जर्मनी, अमेरिका आदि देशहरूमा फैलिरहेका छन्। यी मुलुकहरूमा बौद्ध विहारहरू एवं विपस्सना ध्यान केन्द्रहरूको स्थापना एवं पश्चिमेलीहरू बौद्ध भिक्षु बस्ने क्रम तीव्र गतिले वृद्धि भइरहेका छन्। यही सन्दर्भमा २६०० वर्षअघिका बुद्धकालीन तीर्थस्थल, भग्नावशेष, पुरातात्विक महत्त्वका स्थलहरू बौद्धहरूको लागि मात्र होइन, सम्पूर्ण शान्तिप्रेम विश्वमानवको लागि नै महत्त्वको विषय बनेको छ। बुद्धको जीवनको चार महत्त्वपूर्ण घटनाहरू भएका स्थलहरू -

जन्मस्थल लुम्बिनी (नेपाल), बुद्धत्व ज्ञान प्राप्त स्थल भारतको बुद्धगया, धर्मचक्रप्रवर्तन अर्थात् प्रथम उपदेश दिएको ठाउँ बनारसको सारनाथ र महापरिनिर्वाण स्थल कुशीनगरलाई प्रथम श्रेणीको चार बौद्ध तीर्थस्थलको रूपमा मानिन्छ। त्यसपछि दोस्रो श्रेणीको चार तीर्थस्थलहरूमा बुद्धको पिता राजा शुद्धोदनको राज्य कपिलवस्तु (नेपाल), मावली राज्य देवदह (नेपाल), त्रायविंश भुवनबाट ओर्लेको स्थल संकास्य (भारत) र सबभन्दा बढी जीवन बिताउनुभएको श्रावस्ती (भारत) पर्दछन्।

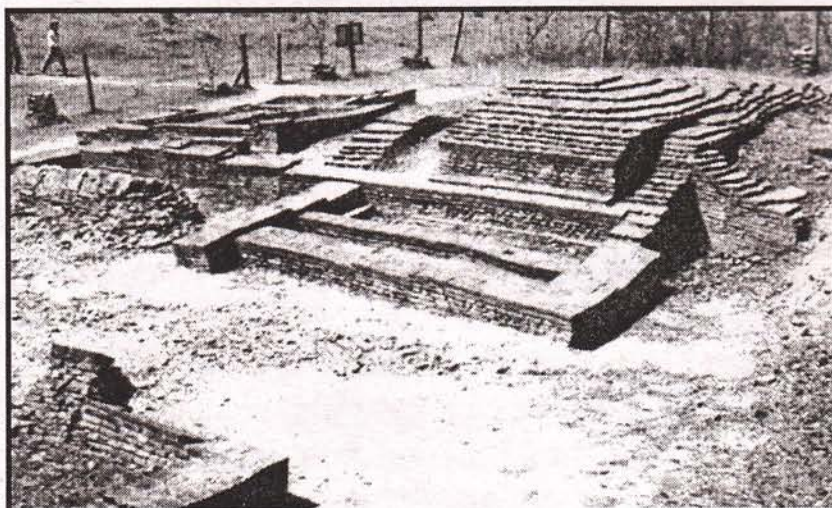
उपरोक्त आठ स्थलहरूमध्ये लुम्बिनी, कपिलवस्तु र

देवदह नेपालको तराई लुम्बिनी अञ्चलको रूपन्देही र कपिलवस्तु जिल्लामा पर्दछ। नेपाल भित्रपर्ने सम्पूर्ण बुद्धकालीन तीर्थस्थलहरू लुम्बिनी अञ्चलमा पर्नु अञ्चलवासीको लागि गौरवको कुरा हो। यसको साथै कपिलवस्तु जिल्लामा बौद्ध इतिहास सित सम्बन्धित सगरहवा, गोटीहवा, निगिलहवा, कुदान आदि स्थलहरू पर्दछन्। उपरोक्त स्थलहरू मध्ये प्रमुख लुम्बिनी, कपिलवस्तु र देवदह तीन स्थलहरूको मात्र संक्षिप्तमा यहाँ चर्चा गरिनेछ।

१. लुम्बिनी

ई.पू. ६२३ मा सिद्धार्थकुमारको जन्म यही लुम्बिनी शालोद्यानमा भएको थियो। लुम्बिनी, रूपन्देही जिल्लाअन्तर्गत सिद्धार्थनगरबाट २३ कि.मि. पश्चिममा पर्दछ। ई.पू. २४५ मा सम्राट् अशोक राज्यारोहणको बीस वर्षपछि लुम्बिनीमा आई शिलास्तम्भ स्थापना गरेका थिए। उनले केही विहार भवनहरू र स्तूप पनि बनाएका थिए। सन् ४०३ र ६३६ मा क्रमशः चिनियाँ यात्रीहरू फाहियान र ह्वेनसांग पनि लुम्बिनी आएको उनीहरूको 'यात्रा वर्णन' इतिहासबाट ज्ञात हुन्छ। ह्वेनसांगले आफ्नो यात्रा वर्णनमा कपिलवस्तुबाट ८०-९० ली (अन्दाजी

१५-१६ माइल) उत्तरपूर्व गएपछि लफनी (लुम्बिनी) उद्यानमा पुगेको र त्यहाँ सुन्दर पोखरी भएको र केही पर अशोकको शिलास्तम्भको माथिल्लो हिस्सामा घोडाको आकृति भएको र स्तम्भ चर्किएको आदि कुरा लेखिएका छन्।

तिलौराकोटस्थित राजा शुद्धोदनको राजदरबारको भग्नावशेष

शताब्दियौंसम्म निर्जन उजाड रूपमा रहेपछि लुम्बिनीमा सबै कुरा जीर्ण र भत्किए पृथ्वीको गर्भमा पुरिँदै गए। पछि सन् १८९६ मा तत्कालीन पाल्पाका गभर्नर जर्नेल खड्ग शम्शेर र जर्मनीका डा. फुहररले उत्खनन् गरी अशोकस्तम्भ पत्ता लगाएपछि हराइराखेको भगवान् बुद्धको जन्मस्थल लुम्बिनी पत्ता लागेको हो। अशोकस्तम्भमा ब्राह्मी लिपीमा "हिद बुधे जाते सक्यमुनीति" अर्थात् 'यहाँ बुद्ध शाक्यमुनि जन्मेको हो' भनि लेखिराखेकोले नै बुद्ध जन्मेको ठाउँ लुम्बिनी नै हो भनि प्रमाणित भएको हो। साथै हालै जापानको सहयोगमा

लुम्बिनी मायादेवी मन्दिरको तल पुरातात्विक उत्खनन्बाट पत्ता लागेको गर्भगृह नै, केही सार्क देशहरूका पुरातत्त्वविदहरूले अध्ययन गरेर बुद्धको जन्मस्थल भएको बताएपछि, नेपालको प्रधानमन्त्रीले औपचारिक रूपमा सो कुरा सार्वजनिक गर्नुभएपछि, अब यसमा विवाद गर्नुपर्ने ठाउँ नै रहेन । सन् १८९९ मा पुरातत्त्वविद् पी.सी.मुखर्जीले, सन् १९३३ र ३९ मा केशर शम्शेरले, १९६२ मा भारतका श्रीमती देवल मित्राले र १९७०-७१ मा नेपालको पुरातत्त्व विभागले लुम्बिनीमा उत्खनन् गरी पुरातात्विक महत्त्वका धेरै कुराहरू पत्ता लगाएका छन् ।

सन् १९६७

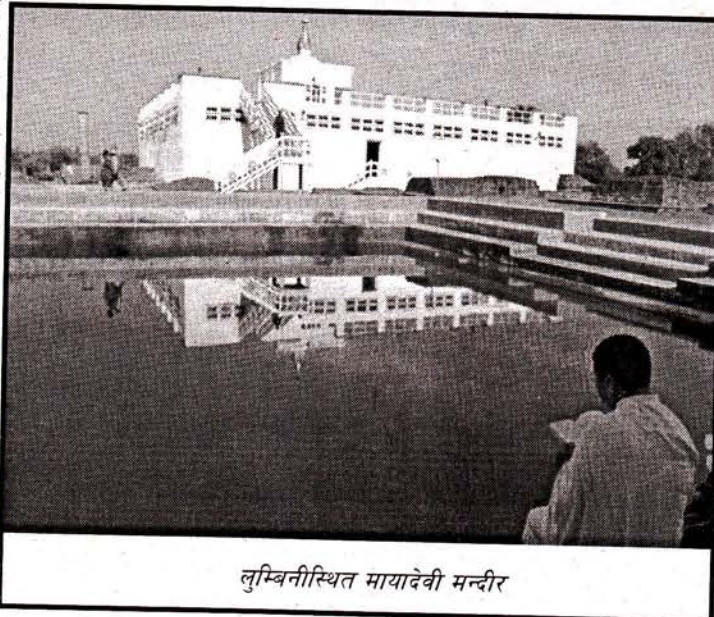
मा संयुक्तराष्ट्रसंघका तत्कालीन महासचिव

स्व. उ. थान्त् र स्व. श्री ५ महेन्द्रबीच विचार विमर्श भई यस पवित्र स्थललाई विश्वशान्तिको केन्द्रस्थल बनाउने निधो भई संयुक्तराष्ट्रसंघबाट सहयोग हुन थाल्यो । सन् १९७२ मा जापानका सुप्रसिद्ध वास्तुकलाविद् प्रो. केन्जो टांगेले "लुम्बिनी गुरुयोजना" तयार गर्नुभयो । सो योजनानुसार उत्तर दक्षिण ३ मील र पूर्व पश्चिम १ मील करिब ११५० विघा जमिन अधिग्रहण गरी, पवित्र उद्यान, मठ विहार क्षेत्र र लुम्बिनी ग्राम गरी तीन भागमा विभाजन गरिएको छ । करिब एक दशकको प्रयासबाट आधारभूत कुराहरू भैरहवा-लुम्बिनी सडक, पानी, विजुली, वृक्षारोपण आदि कार्यहरू पूरा गरिएको छ । हाल विभिन्न मित्रराष्ट्रहरू जापान, थाइलैण्ड, चीन, श्रीलङ्का, कोरिया, भियतनाम आदि देशहरूबाट बौद्ध विहार एवं आवासगृहहरू निर्माण भइरहेका छन् । म्यानम्यारले बौद्ध स्तूप र रेयूकाई जापानबाट अन्तर्राष्ट्रिय बुद्ध अनुसन्धान केन्द्र भवन तयार गरिसकेका छन् । यसरी पावन भूमि लुम्बिनीको ढिलै भए पनि विकास भइरहेकोमा सन्तोष मान्नु पर्दछ ।

२. कपिलवस्तु

भारतबाट निर्वासित जीवन बिताउन आएका राजा ओक्काकका ५ छोरी र ४ छोराहरूले कपिलमुनिको अनुमति लिई भागीरथी (वाणगंगा) नदीको किनारमा बसाएको वंस्तीलाई नै कपिलवस्तु भनिएको हो । कपिलवस्तुमा उत्खनन् गरी फेला

परेको ग्रेवेयर र रेडवेयर माटाका भाँडाकुँडा सामग्रीहरू सातौँ र आठौँ शताब्दी ई.पू. भएको मानिएकोले, कपिलवस्तुको वस्ती पनि यति नै पुरानो होला भन्ने अनुमान लगाउन सकिन्छ । कालान्तरमा कपिलवस्तु विनास भई लुप्त हुन गई जङ्गलमा

लुम्बिनीस्थित मायादेवी मन्दिर

परिणत भएको अनुमान छ । ई.पू. २४५ मा सम्राट् अशोकले कपिलवस्तु भ्रमण गर्दा निरुलीहवा र गाँटीहवामा अशोकस्तम्भ खडा गरेका थिए । सातौँ शताब्दीमा यात्रा गर्ने चिनियाँ यात्री ह्वेनसाँगले कपिलवस्तु नगर सुनसान उजाड भएको घरहरू भत्केका खाली रहेका कपिलवस्तु दरबारमा राजा शुद्धोदनको र बुद्धको मूर्ति

बनाइराखेको आदि कुराको वर्णन गरिएको पाइन्छ ।

इतिहासको गर्भमा हराइराखेको बुद्ध पितृभूमि प्राचीन कपिलवस्तु गणराज्यको खोजी विभिन्न पुरातत्त्वविदहरूले उत्खनन् कार्य शुरू गरेर गर्न थाले । सन् १९९८ मा भारतका पुरातत्त्वविद् पी.सी. मुखर्जीले हालको तौलिहवाको ३ कि.मि. उत्तरमा पर्ने तिलौराकोट नै प्राचीन शाक्यहरूको राजधानी कपिलवस्तु दरबार हुन सक्ने कुरा प्रकाशमा ल्याए । सन् १९६८ मा श्रीमती देवल मित्रको नेतृत्वमा उत्खनन् कार्य भयो । सन् १९६५ मा नेपालको पुरातत्त्व विभाग र १९६६-६७ मा जापानको रिस्सो विश्वविद्यालयको संयुक्त आयोजनामा तिलौराकोटमा व्यापक उत्खनन् कार्य भयो । यो उत्खनन्मा दरबारको धेरै हिस्साहरू ललितविस्तर बौद्ध ग्रन्थमा उल्लेख भएअनुसार फेला परे । दरबार उत्तर दक्षिण १६०० फुट लम्बाई र पूर्व पश्चिम १००० फुट चौडाई भएको, वरपर ९ देखि १२ फुट चौडा पर्खालले घेरेको र त्यस बाहिर माटोको ठूलो सुरक्षात्मक खान्डो, १९ फुट चौडा दुइजाले छापेको सडक, ८ इन्च गहिरो फलामको धाउले सोलिङ्ग गरेको र धेरै माटो र अन्य वस्तु फेला परेकोले पुरातत्त्वविदहरूले प्राचीन कपिलवस्तु तिलौराकोट नै भएको प्रमाणित गरे । चिनियाँ यात्रीहरू फाहियान र ह्वेनसाँगको यात्रावर्णन अनुसार पनि तिलौराकोटमा नै प्राचीन दरबार देखेको स्पष्ट वर्णन छ । सन् १९०१ मा प्रकाशित प्रतिवेदनमा पी.सी. मुखर्जीले लेखेको छ-

“मैले स्वयम् विचार गर्दा पनि यहाँका घरहरूलाई ललित विस्तरमा उल्लेखित वस्तु विशेषता अनुसार कै पाए ।” पछि राइट्स डेभिस, मेजर वाडेन, डा. मित्रा र कनिंघमले पनि तिलौराकोटलाई नै प्राचीन कपिलवस्तु दरबार मानेका छन् । तर सन् १९७३ देखि भारतका केही पत्रपत्रिकाहरूमा केही पुरातत्त्वविद् र लेखकहरूले भारतको नौ गठनजिकका पिप्रहवालाई प्राचीन बुद्धकालीन कपिलवस्तु हो भनी भ्रामक प्रसारप्रसार गर्दै लेख प्रकाशित गर्दै आएका छन् । गत डिसेम्बर १९९२ मा “कपिलवस्तु महोत्सव सिद्धार्थनगर जनपद (कपिलवस्तु)

लुम्बिनीस्थित जापानद्वारा निर्मित विश्वशान्ति चैत्य

गौतम बुद्धको धर्ती पिप्रहवा” भनी प्रचार गरी कार्यक्रम पनि मनाए । मित्रराष्ट्र भारतबाट यो दुःख लादो व्यवहार भइराखेको छ । त्यहाँ एउटा दुइगाको वाक्सभिन्न भगवान् बुद्धको अस्थिधातु,

अस्थि कलश, केही मुद्राहरू फेला परेका छन् । बडामा लेखिएको अनुसार बुद्धको अस्थिसँगै आफ्ना शाक्य कुटुम्बहरूको अस्थि राखिएको भनि लेखे अनुसार तत्कालीन मगध राज्य (भारत) को

राजा बिड्डुडभले कपिलवस्तुका शाक्यहरूको नरसंहार गर्दा एक समूह भागेर गई पिप्रवाहमा सो अस्थि राखी स्तूप निर्माण भएको हुनसक्ने कुरा प्रकाशमा आएको छ । क्रमशः २१ र २६ वटा कोठाहरू भएका २ वटा भवनका भग्नावशेष फेला परेको छ । यो भवनहरू भिक्षुहरू बस्ने संघाराम हुन सक्दछ । ती भवनहरू ललित विस्तर गन्धमा उल्लेख गरेअनुसार कपिलवस्तु

दरबारको रूपरेखा मिल्दैन । दरबार घेरामा सुरक्षात्मक खाडल केही फेला परेको छैन । देवदह र कपिलवस्तु राज्यको बीच सिमानाको रूपमा रहेको रोहिणी नदी पनि त्यहाँ देखिँदैन ।

यताउताका कुरा

बारुद पत्ता लगाउने बिरुवा

डेनमार्कको एउटा बायोटेक कम्पनीले जमिनमा बिछ्याइएको बारुदी सुरुङ पहिचान गर्ने अनुवांशिकरूपमा विकास गरिएको थालोक्रिस नामक नयाँ प्रजातिको विकास गरेको छ । रायो र सस्यौँ परिवारबाट विकास गरिएको यो बिरुवा जमिनमा बिछ्याइएको बारुदी सुरुङबाट प्रवाहित हुने नाइट्रोजन अक्साइड ग्याँसको कारण त्यसको वरिपरि लगिनासाथ रातो रङ्गमा परिणत हुन्छ । जबकि यसको प्राकृतिक रङ्ग हरियो हो । वैज्ञानिकहरूले यसलाई बारुदी सुरुङका कारण हानीनोक्सानीबाट बचाउने कार्यमा प्रयोग गर्नेगरी विकास गर्न लागिपरेका छन् । कम्बोडियामा मात्र ४० लाख बारुदी सुरुङ छन् ।

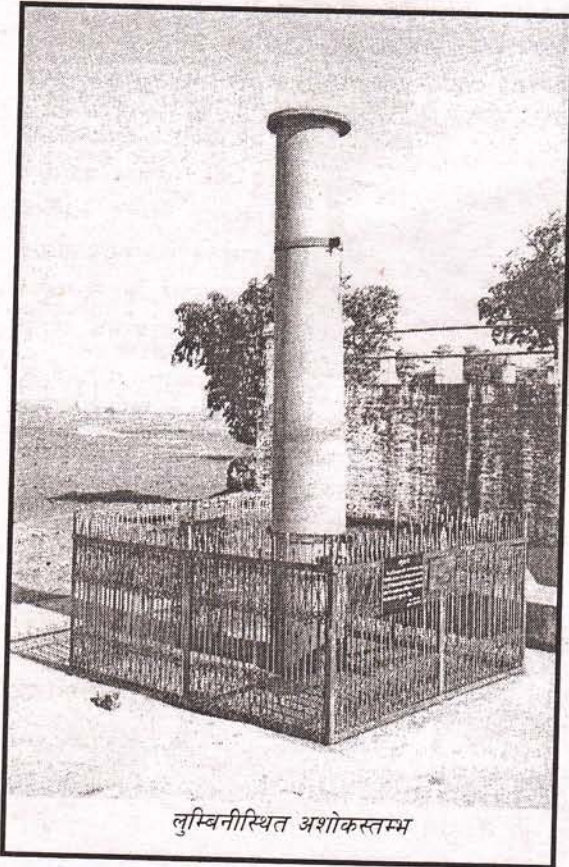
स्वस्थ रहन पानी खानुहोस्

दमका रोगीलाई सुख्खा हावामा सास लिन धेरै गाह्रो हुन्छ । उनीहरूमा यो स्थिति तब आउँछ, जब उनीहरूको शरीरमा पानीको मात्रा कम हुन्छ । यो मात्र होइन पानी कम पिउने स्वस्थ मानिसलाई पनि सर्दीले चाँडै समाउँछ । शरीरमा पानीको कमी हुनासाथ नाकमा रहेका कोषिकाहरू सुख्खा हुन जान्छन् । त्यसले गर्दा ब्याक्टेरिया र भाइरसबाट बचाउन बच्न सकिँदैन । त्यसैकारण विशेषज्ञहरूले सल्लाह दिएका छन् कि अनेकौँ रोगबाट बच्न र स्वस्थ रहन पानी खुब पिउनुहोस् । जलको भण्डारको देशमा पानी पिएर भए पनि स्वस्थ रहन कोशिस गर्नुहोस् ।

राष्ट्रिय संग्रहालय दिल्ली, भारतका निर्देशक एन.आर. वनजीले भनेको छ- "पिप्रहवाको उत्खनन्बाट प्राप्त सामग्रीबाट प्राचीन कपिलवस्तु सावित हुँदैन ।"

अतः श्री ५ को सरकार र हामी सम्पूर्ण नेपालीहरूले तिलौराकोट नै प्राचीन कपिलवस्तु भएको तथ्यपूर्ण कुरालाई

लुम्बिनीस्थित अशोकस्तम्भ

प्रचारप्रसार गर्नुपर्ने, उक्त भ्रम निवारण गर्नलाई सरकारी स्तरमा पनि कदम चाल्नुपर्ने नितान्त आवश्यक हुन आएको छ ।

३. देवदह, रामग्राम

भारतको बनारसबाट आएका राजा रामले राजा ओक्काका जेठी छोरी (दुवै कोढ रोग ग्रस्त भएका) सित विवाह गरी कोल वृक्षमुनि बसी बस्ती बसाएको स्थललाई नै कोलियनगर, व्याघ्रपुर, देवदह वा रामग्राम भन्न थालियो । गौतम बुद्धको मावली राज्य देवदह नै थियो । देवदहवासीलाई कोलिय शाक्य भनिन्छ । बुद्धकालमा कोलियनगर वा देवदह एउटा प्रमुख नगर थियो ।

भगवान् बुद्धको महापरिनिर्वाण कुशीनगर (भारत) ई.पू. ४८३ मा भएपछि बुद्धको पवित्र अस्थिधातु लिन ८ स्थानका व्यक्तिहरू कुशीनगर पुगेको कुरा दीर्घनिकाय ग्रन्थको महापरिनिर्वाण सूत्रबाट स्पष्ट हुन्छ । तीमध्ये रामग्रामको कोलिय

शाक्यहरूले पनि एक हिस्सा अस्थिधातु ल्याई रामग्राममा भव्य स्तूप बनाएका थिए ।

भगवान् बुद्धका अनुयायी बौद्धहरूको लागि यसरी अस्थिधातुभित्र राखेर बनाएको स्तूप अति श्रद्धायुक्त हुनुको साथै धार्मिक दृष्टिकोणले ज्यादै महत्त्वपूर्ण हुन्छ । सम्राट् अशोकले ई.पू. २४५ मा रामग्रामको भ्रमण गर्दा उक्त अस्थिधातु भएको रामग्राम स्तूप नागरू, हातीहरूले सुरक्षा गरिराखेकोले अस्थि लिएर जान सकेनन् भन्ने इतिहासमा उल्लेख छ । धेरै समयपछि देवदह रामग्राम पनि उजाड भई लुप्त हुन गई जङ्गलमा परिणत भएको पाइन्छ ।

पाचौं शताब्दीमा चिनियाँ बौद्ध यात्री फाहियानले रामग्रामको यात्रा गरी यात्रा संस्मरणमा उल्लेख गरेअनुसार त्यसताका रामग्रामनगर भग्न अवस्थामा थियो, तर त्यहाँको स्तूप भने राम्रो अवस्थामा थियो । स्तूपको नजिकै एउटा पुष्करिणी (पोखरी) भएको पनि उल्लेख गरेको छ । पोखरीमा नाग भएको पनि चर्चा गरेको पाइन्छ । सातौं शताब्दीमा अर्को चिनियाँ बौद्ध यात्री ह्वेनसाँगले पनि ई.सन् ६३६-३७ मा रामग्रामको यात्रा गरेको थियो । उनको यात्रा वर्णनमा लेखिएको छ- "लनमो (रामग्राम) राज्य अनेक वर्षदेखि उजाड छ । यसको क्षेत्रफलको कुनै ठीक हिसाव छैन । नगर सबै नष्टभ्रष्ट भएको छ, केवल केही वासिन्दाहरू बाँकी रहेको छ । प्राचीन राजधानीको दक्षिण

निगिलहवास्थित अशोकस्तम्भ

पूर्वमा एक स्तूप ईटाको छ । यसको उचाई १०० फुटभन्दा कम छ ।" ह्वेनसाँग कपिलवस्तुबाट ५०० ली. (९३ माइल) पूर्वतिर यात्रा गरेपछि रामग्राम पुगेको बताइएको छ ।

सन् १८९८ मा पुरातत्वविद् डा. होय (HOEY) ले खोज गरी प्रतिवेदन दिएअनुसार-"लुम्बिनी वगैँचाबाट पूर्वतिर रामग्राम राज्य करिब ४० माइल दूरीमा पर्दछ । मेरो विचारमा रामग्राम राजधानी नेपालको क्षेत्रभिन्न ८३ डिग्री ४९' पूर्व देशान्तरमा हुनुपर्दछ ।" उपरोक्त भनाई अनुसार रामग्राम हाल परासी बजारको ३.२ कि.मि. दक्षिण पूर्व भरही

खोलाको किनारमा करिब ३० फुट अग्लो ७० फुट चौडा भएको स्तूपको भग्नावशेष फेला परेको छ । धेरैजसो पुरातत्वविद् र विद्वानहरूले यसैलाई प्राचीन रामग्राम स्तूप हुनसक्ने कुरा बताउँदै

आएको छ । वुटवल-सुनवल सडकको बीच भलुही-शितलनगरबाट दक्षिण ३ कि.मि. कच्ची सडक गएपछि भवानीपुरमा बहिरीमाई र कन्यामाईका मन्दिरहरू र एउटा पानी सुकेको कुवा (देवदह) - र त्यो ठाउँको पश्चिमतिर जङ्गलमा निकै ठूलो क्षेत्रफलमा ईटा

टुक्राहरू भएको भग्नावशेष थुम्को रहेको छ । यो क्षेत्र देवदह वा कोलियनगरको भग्नावशेष हुन सक्ने अनुमान गर्न सकिन्छ । अतः बुद्धको मावली राज्य देवदहको श्री ५ को सरकार पुरातत्व विभागले विस्तृत वैज्ञानिक उत्खनन् सर्वेक्षण गरी सो ठाउँ पत्ता लगाई किटान गर्नुपर्ने नितान्त आवश्यक भएको छ ।

लुम्बिनी अञ्चलको

आर्थिक सामाजिक

जनजीवनमा उपरोक्त बुद्धकालीन स्थलहरूको महत्त्वपूर्ण भूमिका रहने निर्विवाद छ । लुम्बिनी क्षेत्रको संरक्षण एवं विकास भइरहेको सन्तोषप्रद छ भन्नुपर्दछ । तर कपिलवस्तु र देवदह

नवलपरासीस्थित रामग्राम चैत्य

शान्ति

- बुद्ध शाक्य

मह सिया नं म्मस्यु पहः मयागु जूसा
जि छंगु दुने हे दु ।
थः जुयाः नं कतः थें मयागु जूसा
जि थौं नं छंमहे हे खः ।

थः दुने तयाः छं मेथाय् मालां
गन ल्वी छन्त जि अन ?
जितः कुनां छं मेपिं छ्चलां,
सुनां याइ छंत जिं थें अन ?

अथे धया थें याःगु जूसाला,
जिगु नां सुनां काईला थन ?
अथे धया थें जुगु जूसा ला,
जि उलि दुर्लभ ज्वीला थन ?

म्वाः म्वाः छं दः माःवने म्वा
गुगु नं थासय् ल्वीगु भनं ।
लुमंकेवं जि अन हे दु,
नालेवं खः धका जि थन ॥

खःयात मखु मखुयात खः
थ्व हे धें धें नं थन जि तन ।
न्यामहसिया न्योने नं जि जक तःधं,
थ्व हे ज्यां जि ल्वचं म्प्वन ॥

रामग्राम क्षेत्रको संरक्षण भइरहेको छैन । साथै पर्याप्त पुरातात्विक उत्खनन् कार्य हालसम्म हुन सकिरहेको छैन । अतः यस दिशातर्फ ध्यान दिनु जरुरी छ । लुम्बिनीमा वर्षेनी बौद्ध तथा अन्य विभिन्न देशहरूबाट करीब ४०,००० तीर्थयात्रीहरू आउने गर्दछन् । यात्रुहरूको बसाइँ र भोजनको लागि पर्याप्त मात्रामा धर्मशाला, होटल आदिको व्यवस्था हुनसकेको छैन । तर उता भारतको पिप्रहवा क्षेत्रमा यातायात होटल आदिको व्यवस्था भारत सरकारले राम्ररी गरेकोले उतैबाट यात्रीहरू आई लुम्बिनी दर्शन गरी सोही दिन फर्कने गरिराखेका छन् । अतः लुम्बिनी क्षेत्रमा आवश्यक व्यवस्था सुधार गर्न सकेमा यस क्षेत्रका वासिन्दाले पर्याप्त रोजगार प्राप्त गरी आर्थिक आयस्तरसमेतमा वृद्धि हुनजाने देखिन्छ भने राष्ट्रलाई पनि यी पर्यटकहरूबाट विदेशी मुद्रा पर्याप्त आम्दानी हुने देखिन्छ ।

हालसम्म लुम्बिनी कपिलवस्तु सडक पक्की हुनसकेको छैन । त्यस्तै देवदह र रामग्राम जाने राम्रो यातायात व्यवस्था छैन । अतः कपिलवस्तु-लुम्बिनी-सिद्धार्थनगर-परासी-रामग्राम-देवदह-बुटवल-तानसेन (बौद्धविहार र शाक्यहरूको शहर) बीच पर्यटकीय राम्रोस्तरको चक्रपथ निर्माण गर्न सकेमा, लुम्बिनी अञ्चलका विभिन्न जिल्लाहरूमा सामाजिक आर्थिक गतिविधि वृद्ध हुन गई सर्वाङ्गीण विकास हुन जाने कुरामा विश्वस्त हुन सकिन्छ ।

पाप कर्म कहिल्यै नगर्नु ।

पुण्य गर्दै जानु ।

आफ्नो (मन) चित्तलाई शुद्ध गर्नु
यहि नै बुद्धको उपदेश हो ।

बिश्व मोटर ट्रेडर्स

ख-२, ४०८, पुतलिसडक, काठमाडौं, नेपाल ।

फोन नं: ४२२५६२५, ४२४४९७३, फ्याक्स: ४२२९८५५

ईमेल: vmtautoparts@wlink.com.np

टोयोटा, मित्सुबिसि, निशान, इसुजु, सुजुकि इत्यादि
गाडिका पार्ट्सहरू को लागि सम्पर्क गर्नुहोस् ।

यताउताका कुरा

देशभक्त भ्यागुता

सन् १९३५मा ऊखुलाई गोब्रे कीराबाट बचाउनका लागि भनेनेजुयलाबाट एक किसिमको भ्यागुतो जलथलचर प्राणीलाई अष्ट्रेलियामा ल्याइयो । तर यसले गोब्रेकीरामात्र खाएन, स्थानीयरूपमा पाइने सर्प, बिरालो जस्ता प्राणीसमेत खाएर अष्ट्रेलियामा एउटा महामारी नै फैलायो । यसलाई नियन्त्रण गर्न अष्ट्रेलिया सरकारले लाखौं डलर खर्च गर्‍यो । तर पनि सम्भव भएन । आखिर अष्ट्रेलियामा पाइने एक्कोटिक फ्रग नामक स्थानीय भ्यागुतोले त्यसरी ल्याइएका भ्यागुतालाई निल्न थालेपछि अहिले त्यसको महामारीको अन्त्य हुन थालेको छ । भनेनेजुयलाबाट आयातित भ्यागुतालाई निल्ने स्थानीय भ्यागुताहरूमा खास कुनै नकारात्मक प्रभाव परेको छैन ।

बाँदरको नाम राख्नेलाई

५ करोड पुरस्कार

बोलिभियामा हालैमात्र पाइएको नयाँ जातको बाँदरको सही नाम दिनसक्ने हो भने अमेरिकाको न्युयोर्कमा अवस्थित एउटा संस्थाले ६ लाख ५० हजार डलर (भण्डै ५ करोड रुपियाँ) उपलब्ध गराउने भएको छ । तर त्यो रकम नयाँ किसिमको बाँदर पाइएको बोलिभियाकै लागि खर्च गरिने छ । त्यस अभियानमा हजारौं जनावरप्रेमी सहभागी भएको र एकजना सहभागीले दिएको नामलाई आयोजक संस्थाले स्वीकारेको समेत बताइन्छ । तर त्यस किसिमको नयाँ जातिको बाँदरको नाम भने के राखियो भन्ने कुराको जानकारी दिइएको छैन । अन्तर्राष्ट्रिय प्राणीशास्त्र समितिले सो नाम ठीक वा बेठीक के छ भन्नेबारेमा निर्णय गरेपछि मात्र त्यसको सार्वजनिक जानकारी गराइने भएको छ । बोलिभिया जङ्गल जनावर संरक्षण समाजले एउटा राष्ट्रिय पार्कमा गतवर्ष पत्ता लगाएको सो नयाँ जातिको बाँदर एक फूट अग्लो, खैरो रङ्गको शरीर, सुनौला टाउको, सुन्तला रङ्गको गाला, सेतो रङ्गले बेरिएको पुच्छर भएको छ । जुन अहिलेसम्म विश्वमै पाइएकोमध्ये नयाँ जातिको बाँदर हो ।

अशान्ति

कृष्ण राणा मगर
जुद्धोदय मा.वि., कक्षा ८

बढ्दै गयो हत्या हिंसा
चकदै गयो मुटुको व्यथा

मारे दाइले भाइलाई
दोष दिए बन्दुक र गोलीलाई

बिइने भो मुटु अब यो
सुनेर मृत्युको कुरा यो
बाँच्ने आश हरायो अब
मरिने भयौ नेपाली सब

रुवाई नेपाल आमालाई
के पो पाइन्छ र ?
दाजुभाइ भगडा गरी
कस्को पो हित हुन्छ र ?

हे नेपाल आमा ! पठाउ फेरि एउटा बुद्ध
शान्तिले देशलाई पार्न शुद्ध
मिलेर बसौं दाजुभाइ हो
भगडा नगरौं कहिल्यै भो

सीप र जाँगर लगाई अब
मिलेर बसौं दाजुभाइ सब
अनि मात्र हुन्छ शान्ति
हट्दै जान्छ हिंसा र अशान्ति

मानिस

निलिमा बुद्धाचार्य
स्वर्णिम विद्यालय

मानिस त्यो हो जो भाग्यमा
होइन कर्ममा विश्वास गर्छ
मानिस त्यो हो जो पाउनुमा
होइन त्यागनुमा खुसी हुन्छ
मानिस त्यो हो जो पैसालाई
होइन मायालाई पूजा गर्छ
मानिस त्यो हो जो रूपलाई
होइन मनलाई हेर्छ
मानिस त्यो हो जो कुललाई
होइन संस्कारलाई हेर्छ
मानिस त्यो हो जो जातलाई
होइन बानीलाई हेर्छ
मानिस त्यो हो जो मर्न
जान्छ मार्न होइन ।

मन.....

सत्यना शाक्य
लगन टोल, काठमाडौं

रूप होइन यो मन,
जसलाई म देख्न सकुँ ।
चीज होइन त्यो मन,
जसलाई म छुन सकुँ ॥
हावा सरी डुलिरहन्छ,
आकृति छैन कहिँ कतै ।
बतास सरी रुमल्लिरहन्छ,
वास छैन कहिँ कतै ॥
नदी भैं बगिरहंदो रहेछ,
स्थिर छैन त्यो चित्तक्षण ॥
भरना भैं कल्कलाउँदो रहेछ,
शान्त छैन यो चित्तक्षण ॥
कसरी भनूँ म तिमी नित्य हौ,
कसरी सम्झूँ म तिमी आत्मा हौ ॥
भन्न सक्छु मात्र मालिक तिमी नै,
सम्झन सक्छु मात्र संसार तिमी नै ॥

Tit for tat !

Once open a time, there was a fox and a crane live in a jungle. They were good friends. The fox was clever and jockey. So he planned and invited his friend crane for dinner.

At the day of dinner crane arrived fox home and waited happy for food. But when food was served, the crane was did not know what to do? It was soup served on a flat dish. The crane with its long beak could not take the soup; the fox was busy lapping the soup from the dish.

After finish his soup. The fox look at the crane and asked- How was the dinner? I hope you enjoyed it?

The crane thanks the fox for being so kind and went back.

After a long time crane plan to taught lesson to fox. So crane invited the fox for dinner the incident was forgotten by fox.

The fox was arrived in time. The food was served, but fox could not eat it, it was given in a jar

with a narrow neck. In the meantime the crane with its long neck and beak could easily pick up the pieces and eat. After the crane finished eating the food, it asked, "Have you enjoyed the food, my dear friend?"

The fox could not say any word. He understood why crane invite him? He was ashamed, said own self tit for tat.

Sony Shrestha

Shiksha Sadan School, Banepa

विद्यार्थी भाइबहिनीहरूको लेख, निबन्ध, कविता समाविष्ट यस बालस्तम्भमा प्रकाशनको लागि विद्यालयका शिक्षकहरूले आफ्ना विद्यार्थीहरूलाई बुद्धधर्म, संस्कृति, इतिहाससम्बन्धी लेख, कविता, निबन्ध लेख्न लगाएर यस मासिकमा पठाइ दिनु हुन अनुरोध गर्दछ ।

आनन्दभूमि

पोष्ट बक्स : ३००७, आनन्दकुटी विहार, स्वयम्भू

फोन : ४२७१४२०, फ्याक्स : ४२२८०९७

ई-मेल : anandkuti@mail.com.np

नवीकरण गर्नेबारे सूचना

यस आनन्दभूमिको वार्षिक ग्राहकको अवधि सकिएका वा सकिनलागेका ग्राहक महानुभावहरूले नवीकरण गर्नहुन हार्दिक अनुरोध गर्दछ ।

नवीकरणको लागि सम्पर्क राख्ने स्थान:-

काठमाडौं-आनन्दकुटी विहार, स्वयम्भू/बुद्धजयन्ती समारोह समितिको नगर कार्यालय श्रीघः विहार/श्रीघः ज्ञानमाला भजन, श्रीघः/अ. इन्द्रावती, धर्मकीर्ति विहार/वीणा कंसाकार, महिला बौद्ध समूह/रवि मानन्धर, ज्ञानमाला भजन खलः स्वयम्भू/प्रेमपूर्ण कर्माचार्य, इच्छुमतीटोल, वागवजार/नजीकको विहारमा, ललितपुर-हेराकाजी सुजिका, नागवहाः/काजीलाल डंगोल/राम शाक्य, मणिमण्डप महाविहार, पतको/अ. आणवती, भास्सरा स्कूल, पूर्णचण्डी, प्रज्ञानन्द स्मृति स्वास्थ्य क्लिनिक, थैना, भक्तपुर-रामकृष्ण वैद्य, गणेशमान श्रेष्ठ, मुनि विहार/संघरत्न शाक्य, खौमा/तीर्थराज वज्राचार्य, मिनिबस पार्क/सप्तचन्द्र वज्राचार्य, साकोठा, लुम्बिनी-भिक्षु मैत्री महास्थविर, वुटवल-नरेश वज्राचार्य/सुश्री विद्यादेवी शाक्य, भैरहवा-सूवर्णमुनि शाक्य, बनेपा-सुनकेशरी श्रेष्ठ, पाल्पा-सर्जु वज्राचार्य, पोखरा-उत्तममान बुद्धाचार्य, बेनी, म्याग्दी-याम शाक्य, बाग्लुङ-कुष्णप्रसाद शाक्य, नारायणगढ-शेखर शाक्य, वीरगञ्ज-चक्रवहादुर शाक्य, विराटनगर-मोहनप्रसाद शाक्य, धरान-नीलकुमारी, विद्या शाक्य, धनगढी-प्रेमकुमारी तुलाधर, हेटौडा-गौतमराज शाक्य, पवन शाक्य, गोरखा-मोहनरत्न शाक्य, लमजुङ-विजयवहादुर गुरुङ, वीरेन्द्रनगर, सुर्खेत-वसन्त थापा मगर, उर्लाबारी, मोरङ-मनोज शाक्य

बुद्धधर्मया मूल सिद्धान्त

- राहुल सांकृत्यायन

अनु. भिक्षु सुदर्शन

जीवन-प्रवाह श्व शरीरया न्हाप व लिपा नं दु भालपेगु

मचाया जन्म लिसें वयागु जीवन शुरु जुइ । मचा छु खः ? व शरीर व मनया समुदाय खः । शरीर हे नं छता छु जक मखु, वरु छगू ईलय हे असंख्य अणुतयगु समुदाय खः । थ्व अणु छगू छगू क्षणय् हिलावं च्वंगु दु, हानं थ्वया थासय् वथें जाःगु मेगु अणु उत्पन्न जुया च्वंगु दु । थुकथं क्षण क्षणय् शरीरय् परिवर्तन जुयावं च्वं । दनं दं लिपा व व हे शरीर जुइ मखु, तर व हिलावं च्वंगु खने मदगु परमाणु जाया च्वंगु जुया भीसं धाइ- व व हे खः । थन गुगु खं शरीरया विषयय् खः, व हे खं मनया बारय् नं खः । पाःगु थुलि हे मन सूक्ष्म जू, थ्व हिलीगु नं सूक्ष्म । हानं न्हापा-लिपाया रूपया भेद नं सूक्ष्म जू, उकिं थ्वया भेदयात थुइकेगु थाकुसे च्वं । साधारणतः आत्मा व मन छगू हे खः, हानं व क्षण क्षण हिलावं च्वंगु दु धका भीसं च्वय् धया वथें धुन ।

शरीर व मन (=आत्मा) निगुलिं हिलावं च्वंगु दु । गुगु क्षणयाम्ह मचाया जीवनयात कया दिसं, व थः न्हापाया जीवनांशया प्रभावं प्रभावित जुया च्वंगु खनी । 'क' 'ख' स्यनेगु निसें व्याक्क लिपाया अवस्था वयागु न्हापाया वने धुकूगु मनया व्याक्क लिपाया अवस्था वयागु न्हापाया वने धुकूगु अवस्थाया परिणाम खः । अन भीसं गुगु दगुया श्रृङ्खलायात तोते फइ मखु । मैट्रिक मजुसं गय् सुं एम.ए. जुइ फइ ? थुकथं कार्य-कारणया श्रृङ्खला जन्म निसें मरण तक मदिसे स्वाना माःहना च्वंगु खने दइ ।

न्त्यसः जइ, जीवन थपाय् हाकःगु ई तक कार्य-कारण स्वापुती यःगाया च्वन धाःसा हानं अन गुगु स्थिति या आकस्मिकतां मखु धयागु जूसा जीवनया आरम्भय् वया कार्य-कारण नियम स्वीकार मयायेगुलिं छु भीसं वया आकस्मिकता स्वीकार मयाः ला ? आकस्मिकता गुगु सिद्धान्त मखु, छायाःसा उकी कार्य-कारणया नियमं हे अस्वीकार याये माः, गुगु मदयेकं थ्व खं सिद्ध याये फइ मखु । यदि मां-वौया शरीरं गथे थःथें जाःगु मचाया शरीरयात जन्म विल वथें हे इमिगु मनं नं वथें हे मनयात जन्म विल धका धाःसा व खं छु सीमा तक पाय्छि जू, तर पुवंक थ्व

पाय्छि मजू । यदि अथे हे खःसाला बुलुगु बुद्धिपिं मां-वौपिन्त प्रतिभाशील मस्त, वथें प्रतिभाशाली मां-वौपिन्त बुलुगु बुद्धिपिं मस्त मबुइ माःगु खः । गुलिखे पण्डिततय मस्त मूर्ख जूगु खने दु । थुपिं दिक्कतं भीपिं मुक्त जुइ, यदि भीसं जीवनया प्रवाहयात थ्व शरीरं न्त्यो निसें दु भालप्युसा । अले भीसं धाये फइ, व्याक्क न्हापाया वंगु जीवनं वइगु जीवन निर्माण याइ । गथे खानिं पिहाँ वःगु नं, नायेका दयेका तःगु कचिगु नं, तःकोमछि क्वाका ख्वाउँका दयेका तःगु नं स्वंगुलिं नं हे खःसां उकी संस्कारया मात्रा आपाः भति जू । वथें हे आपाः म्ह सुसंस्कृतपिं मस्त खं । प्रतिभाशाली मस्तय् बुद्धि तःकोमछि क्वाका ख्वाउँका तःगु नं थें तहाकःगु अभ्यासं सुसंस्कृत जुल । खतुं मानसिक अभ्यासया स्मृति कथं व्याक्क दया हे च्वनेमाः धयागु मदु, अयनं व कथं अप्वः भति सुसंस्कृत जुइ हे माः । थुगु जन्मय् नं कलेज तोते धुंका छु दं लिपा हे पाठ्यक्रमया धक्के याना तयागु आपालं नियम, सूत्र ल्वःमना वनी, तर थ्वया अर्थ थथे मखु, व्याक्क अध्ययनया कुतः हे सितिं वन । न्हूगु चाघलय् निन्हु प्यन्हु तया लिकाःगु घ्यःथें ल्वःमने धुंका नं विद्याध्ययन संस्कार मनया दुने फूदना च्वनी । थ्व हे शिक्षाया फल खः । कलेज तोतूगु तःदंमछि दये धुंका नं हानं च्वंगु खं ल्वःमने धुंका नं गथे मनूया मानसिक संस्कृतिं वयागु न्हापाया विद्याभ्यासयात प्रमाणित याइ, वथें हे मचाबले खने दुगु प्रतिभायात छाया थ्वयां न्त्योया अभ्यासया परिणाम धका स्वीकार मयाये ? थुकथं वंश कथं वःगु व वातावरण कथंगु गुलि मानसिक शक्तिया अंश मखु वया कारण थ्वया पूर्वया जीवन प्रवाहय् माले माली । छम्ह ल्याय्मं तःधंगु तपस्या याना च्वच्चं धात्थें बाँलाक हे प्रथम श्रेणीं एम. ए. पास यात, तर थ्व हे ईलय् वया थः परिश्रमया सिरपाः काये न्त्यो वया जीवन समाप्त जुल, वया थः परिश्रमयात वया म्ह लिसें तुं सितिं वन धका धाये सिबे वयात प्रतिभाशाली मचा लिसेया (संस्कारय्) स्वापू तया बीगु छु वांमलाःला ? ध्वापिं मां-वौपिनि धात्थे हे ल्याः याये सःपिं गणित व संगीतज्ञ मस्त खने दु । च्वय् धया कथं विचाः यायेवं भीत च्वनी भीगु थ्व शरीरया जीवन-प्रवाह थ्वया न्त्योनेया प्रवाह न्हापां निसें वया च्वंगु हानं ल्युनेया प्रवाह लिपा तक

न्यायानां च्वनी । न्यायां निसं हे भीसं धाये फु, धाय्धाःसा अनन्तकाल धायेवं अनन्त काल निसंया संचित राशी छु दैया संचित संस्कारय् छु तःधंगु प्रभाव तये फइ मखु, गथे तःधंगु चिसवाः वःगु समुद्रय् छकू चिकीकूचागु मिस्री छपाय्चा ! जीवनय् भीसं प्रभावयात खना च्वना, हान व्यक्ति व समाज बांलायेया नितिं अबले हे जक कुतः याये फइ गवले जीवनया संस्कृतियात अनन्त कालया कुतःया मखु, छु ईया कुतःया परिणाम धका स्वीकार याइ । थुकथं अनन्त काल अकाल निगुलिं हे नं भिन्न भिन्न मानसिक संस्कृतिया भेदयात आकस्मिक याना वी । जीवन-प्रवाह थ्व शरीरं न्ह्यो निसं न्ह्याना वया च्वंगु दु, हान लिपा नं न्ह्याना वनी तिनिसां अनादि व अनन्त मखु । थ्वया आरम्भ तृष्णा वा स्वार्थपरतां जुइ, हान तृष्णाया क्षय लिसं लिसं थ्वया नं क्षय जुया वनी । जीवन-प्रवाह थ्व शरीरं न्ह्यो व लिपा नं जुइ व दइ धयागु खं भीसं भ्याः भति हे ख्यले मदुथें जाःपिं ल्हाः प्वःचिना च्वनीपिं मनुतयत नं बांलाःपिं जुइगु आशा वी फइ । गुगुं तःधंगु आदर्शया नितिं, लोक समाज वा मेपिं व्यक्तिया उत्कर्षया नितिं, अले हे जक थुगु जीवनया बलिदान तक याइपिं मनुत आपालं आपालं दये फइ । व्याक्क मनुतयसं थःगु भिंगु-मभिंगु ज्याया दायित्व बांलाक थुइका मेपिनिगु मभिं यायेगुलिं

थःत लिचीकेत तयार जुइ । समाजया भिया नितिं व्यक्ति आत्म बलिदानया लागी तयार जुइगु वा समाजया अपकार यायेगुलिं व्यक्तिया आत्म-निग्रह थ्व निगुलिं खँ लोक बांलाकेत मदयेकं हे मगाः । लोकया उन्नति थुपिं हे निगू खंय दिना च्वंगु दु । थ्व हे शरीरयात आदिम व अन्त धका भालपीवं थुपिं निगुलिं खँया नितिं मनुयात प्रेरक वस्तु तःसकं हे मदइगु हे थें मजुसां थुलिना पक्का नं जुइ, उकिं याना च्वय् न्ह्यां वनेगु गति दी हान उकिं हे याना ल्युने पाखे क्वसाः वनीगु जू वनी ।

बुद्धया शिक्षा व दर्शन थुपिं प्यंगू सिद्धान्तय् दिना च्वंगु दु । न्यायांगु स्वंगू सिद्धान्तं बुद्ध-धर्मयात संसारया मेमेगु धर्म छखे तया वी । थुपिं स्वंगुलिं खँ जडवाद व बुद्ध-धर्मय् पाय्छि जू वः, तर जीवनया प्रवाह थ्व हे शरीरय् तक सीमित भालमपेगु प्यंगु सिद्धान्तं बुद्ध-धर्मयात जडवादं छखे तया वी हान लिसं व्यक्तिया नितिं वया भविष्य आशामय यायेत थ्व छगू बांलाःगु उपाय खः, गुगुं मदयेकं गुगुं आदर्शवाद कार्यरूपय् परिणत जुइ थाकुइ । प्यंगू सिद्धान्त मध्यय् न्यायांगु स्वंगुलिं मनुयात तःधंगु परतन्त्रतां मुक्त याना वी । प्यंगुलिं आशामय भविष्यया सन्देश वी हान शील सदाचारया नील्वहं स्वना वी । प्यंगुलिं सिद्धान्तं गन छथासं मुन - व हे बुद्ध-धर्म खः ।

क्वचाल ।

वैकिङ्ग तथा वित्तीय क्षेत्रका अनुभवीहरूद्वारा प्रवर्द्धित छिटो, छरिटो, भरपदो र विश्वसनीय वित्तीय कारोबारको लागि सम्पर्क राख्नुहोस् ।

हाको सेवाहरू

अवधि	मुद्दती निक्षेपतर्फ ३/३ महिनामा ब्याज लिएमा	एकमुष्ट ब्याज ब्याज लिएमा	कर्जामा देहाय बमोजिमको ब्याजदर कायम गरिएको छ । क्र. सं. कर्जा शिर्षक	ब्याजदर
३ महिना	—	६.०० %	१. औद्योगिक/घरेलु/हस्तकला	१२.५०-१४ %
६ महिना	—	६.५० %	२. हायर पर्चेज/व्यापार/आवास	१३.५०-१४ %
१ वर्ष	७.०० %	७.५० %	३. सुरक्षण पत्रमा कर्जा (शेयर, सरकारी र अन्य सुरक्षण पत्रहरू)	१३.५०-१५ %
२ वर्ष	७.५० %	८.०० %	४. अन्य	
३ वर्ष	८.०० %	८.५० %	क) निर्माण तथा ठेक्का	१४ %
४ वर्ष	८.५० %	९.०० %	ख) वित्तीय जमानी	१४ %
— मुद्दती खाताको न्यूनतम रकम रु. १,०००/- हुनेछ ।			ग) ब्रिज फाइनान्स	१४ %
— वचत खाताको न्यूनतम मौज्दात रु. १,०००/- हुनेछ ।			५. मुद्दती रसीदमा	+२ %
— कर्मचारी संचय कोष निक्षेपमा १० ब्याज प्रदान गरिनेछ ।				
वचतमा दैनिक मौज्दातमा ५.५० %				

विस्तृत जानकारीको लागि :

पाटन फाइनान्स कम्पनी लिमिटेड

मानभवन, ललितपुर, जि.पि.ओ. बक्स ८९७५, ई.पि.सि. २२८५,

फोन ५५३९७४७५, ५५५११०२, फ्याक्स : ००९७७-१-५५४४२०६

e-mail: pfinance@wlink.com.np Website: www.patanfinance.com.np

कम्पनीको सम्पूर्ण सेवा
कम्प्युटरको माध्यमबाट हुनेछ ।

Being Good

(Buddhist Ethics for Everyday Life)

Speech

- Ven. Master Hsing Yun

*Rough words harm both the self and others
while kind words bring benefits to all.*

- From the *Sukhavativyuha Sutra*

The importance of speech

The importance of speech cannot be overemphasized. People create most of their bad karma through speech.

Speech is the single most powerful means by which we interact with other people. Our choice of words, our tone of voice, even our selection of subject matter can have the profoundest influence on other people. Intemperate or ill-considered speech often leads to misunderstanding, suspicion, and anger.

People become angry or suspicious because they are deluded. The "hook" that most often snags our delusive sense of self-existence is speech, and once it has been snagged we are more than likely to answer unkindly or become resentful. There is no simple cure for this problem. Just as we can easily offend others by what we say, they too can easily offend us with their speech. While we cannot control over what others say to us, we can listen to them with compassion and understanding and an intelligent willingness to tolerate their verbal excesses and their mistakes. At the same time, we can be careful of what we say to them.

Human psychology is revealed in our speech. It is good to remember that people who often speak angrily probably have a deep-seated need to do so. People who are frequently negative and critical probably speak that way because that is how they learned to talk; that is how people have always spoken to them. People who talk too much are probably doing so because deep down they feel that no one has ever listened to them. People who frequently say ignorant things simply don't know any better. If you are faced with someone like this, what is the most compassionate problem by adding speech mistakes of your own.

Lung Shu's Expanded Pure Land Treatise makes nine important points about how we should talk. Presented as metaphors, these points will help us use speech to create good karma and avoid the creation

of bad karma. The Treatise says:

- 1) Whenever we chant the Buddha's name, our mouths are cleansed and the words that issue from them are like pearls.
- 2) Whenever we preach the Dharma, it is as if light were issuing from our mouths.
- 3) Whenever we speak uselessly or in a way that does no one any good, it is as if we were chewing on wood shavings.
- 4) Whenever we tease someone viciously, it is as if we were cutting then with a knife.
- 5) Whenever we use filthy speech, it is as if worms or bugs were crawling out of our mouths.
- 6) Whenever we speak of good things, it is as if a fragrance were coming from our mouths.
- 7) Whenever we speak truthfully and sincerely, it is as if our words were made of good silk cloth.
- 8) Whenever we deceive others, it is as if our words were the cover over a pit-trap.
- 9) Whenever we speak harshly or cruelly, it is as if a foul odour were coming from our mouths.

The dangers of harsh speech

Harsh speech is generally caused by anger. It is bad enough to allow ourselves to be angry, but as soon as we act on our anger to revile others we set off a series of events that may quickly explode out of control. Harsh, angry speech is like fire on a flammable surface. Anything can happen. At the very least, we will hurt someone else's feelings. At worst, our speech may cause violence.

The Karmavibhanga Sutra says:

*If in this life you often use harsh speech to irritate others,
and if you delight in exposing their private matters, and*

If you are stubborn and unyielding, then in your next life

you will be born as a fire-spewing hungry ghost.

The Yogacharabhumi Sutra says:

Ignorance and a hard heart produce words that are not

soft and not warm. A person who is given to harsh and

duplicious speech will not think of what might benefit

others and he will often speak recklessly and without

ending. A person like this harbours evil in his heart much

in the way ashes may cover a live fire; if you step on them you will burn your feet.

The benefits of good speech

The practice of Buddhism requires that we focus our attention on the actions of our bodies and minds, and on our speech. Speech is so important to the successful practice of Buddhism that the Buddha accorded it the same prominence as the mind and the body. Speech can be like a handle that we use to take hold of all areas of our lives. When our speech is in keeping with the precepts of Buddhism, the rest of our behaviour cannot be far behind.

The *Yogacharabhumi Sutra* says:

If your speech is always soft and agreeable and if it is in

harmony with the feelings of others, then your behavior

will be supported by it and you will not be likely to harm

others though your body of mind. Good speech is like

a flowering tree; in time its fruits will be sweet and beautiful.

The *Diamond Sutra* says that Buddha is "the one of truthful words, of real words, the one who does not change what he has said and who does not lie."

The Buddha always spoke beautiful, honestly, and with great compassion and thus he was respected everyone. The Buddha is our original teacher and he is the best example of how we should behave. If you have trouble knowing how to speak, try to imagine what the Buddha would say if he were in your situation. Remember, one of the Buddha's great characteristics was he was never foolish than to strain to say something clever or insincere. It is always better to say something kind or encouraging than to speak sharply or derisively.

When Shakyamuni Buddha was still a bodhisattva, he was together with the bodhisattva Maitreya, who will be the next Buddha on earth. Shakyamuni became a Buddha before Maitreya largely because he expanded more time and energy while still a bodhisattva in praising all the Buddhas in the universe. The power of his praise and the merits gained from his constant habit of good speech allowed him to reach full enlightenment before Maitreya.

The Buddha said that good speech generates ten kinds of merit. These ten are: a warm voice, fluent speech, the ability to reason well, beautiful speech, accurate speech, straightforward speech, fearless speech, respectful speech, the ability to speak well about the Dharma, and a good rebirth once this life is over.

In the end, we should try our best to be sure that our speech always is permeated with the wonderful energy we have gained from the Dharma. The beauty of the Dharma is capable of transforming us through our study of it and it is capable of changing others through the positive energy we take from it and then communicate to them.

We all learn the fastest when we learn from a Buddha. Even Shakyamuni Buddha learned in this way. When he was still a Bodhisattva he used his voice to recite the following verse for a period of seven days and seven nights:

*Above Heaven, below Heaven
there is nothing and no one like the Buddha.
In all worlds, in all the ten directions
there is nothing to compare to him.
Nothing I have ever seen anywhere
can ever compare to him.*

- From the *Abhiniskramana Sutra*

**Peace of the world is based on
peace in the family**

World Distribution Nepal Pvt. Ltd.

P.O. Box : 11291, Siddhi Bhawan, Kathmandu, Nepal

Tel : 4243706, 4246234, 4255088, 4263600, Fax : 977-1-4243726,

E-mail: bishwa@ccnep.com.np

Dr. Ambedkar in Nepal*

- Dr Ganesh Mali

Dr. Bhimrao Ambedkar was born in Mhow, Central India on April 14, 1891 as the 14th child of parents Ramji Sukpal and Bhimabai. He came from the Murbadkars, an untouchable Hindu family. His parents were influenced by the Kabir cult. Kabir was an Indian saint who was a great devotee of Krishna, a mythological Indian god.

From his very boyhood onwards Bhimrao, a quick witted, robust, and intelligent youngman, had to struggle hard to get good education in India and abroad. Being born in a family, which was regarded as untouchable by the so-called high class hindus, on several occasions he had to face insult, discrimination, starvation, and all sorts of physical and mental tortures and hardships.

However, his good manner and intelligence won him admiration from rich and noble supporters like Siyaji Gaekwad of Baroda. And in spite of humiliations and molestations of all kinds, he was able to make his way through an excellent educational career, and admired even by the high caste hindus, he rose to positions of high prestige in India, and ultimately became the key-person who drafted the constitution of modern India. Throughout his noble career he never stopped rebelling against untouchability, which was clearly seen as a curse of the Indian society even by high dignitaries like Mahatma Gandhi and Jawaharlal Nehru, who however, remained however helpless to remove the curse out from the hindu society.

As an antidote to this poisonous curse, Dr. B. R. Ambedkar, finally adopted Buddhism as his religion along with tens of thousands of followers because Buddhism is not only a scientific and humanistic religion, but also a religion that has no regards for colour, caste or creed. That was in October, 1956.

Dr. Ambedkar's visit to Nepal is partly a result of his conversion to Buddhism.

It was enthusiastically arranged by the circle close to Ambedkar that he should attend, although his health was poor, the World Buddhist Conference at Kathmandu in Nepal. The arrangement for his stay in Nepal was made through M. Jyoti, of Calcutta. Dr. Malvankar, the physician in charge of his health, was

called from Bombay to Delhi to accompany him to Kathmandu. Ambedkar took some of the manuscripts of his incomplete books to work on them during his journey. But before proceeding to Patna from where he was to fly to Kathmandu, he had to face some financial difficulties. After clearing the difficulties, Ambedkar and his party flew to Kathmandu on November 14, 1956, from Patna. M. B. Chitnis, Principal of the Milind Mahavidyalaya, Aurangabad, and B.H. Varale also accompanied him.

The Fourth Conference of the World Fellowship of Buddhists met at Kathmandu. It was inaugurated by King Mahendra of Nepal in the Singha Durbar Gallery Hall on the afternoon of November 15, 1956. The Government of Nepal, declared a holiday on November 15, 1956. The exhibition of an Indian film on the life of Shankaracharya, who liquidated Buddhism in India, was banned. It was alleged that it contained certain anti-Buddhist scenes. And as if to counteract the traditionally tolerant view taken by the King, the priests in Kathmandu withdrew the recently-conceded right of Buddhists to enter the temple of Pashupatinath. This declaration, curiously enough, coincided with Ambedkar's presence among the Buddhist delegates.

Speaking on this occasion, Dr. Ambedkar said

* Based on *Dr. Ambedkar: Life and Mission*, by Dhananjaya Keer Bombay Popular Prakashan Pvt Ltd, Bombay, India. (Reprint 1987)

that he had come to attend the Conference to declare to the world that *he found Buddhism the greatest of all religions, as it was not merely a religion but a great social doctrine*. As he rose to speak at his inaugural session, the entire gathering gave Dr. Ambedkar a tremendous ovation.

Dr. Malalasekara, President of the Conference, described Dr. Ambedkar's one month old conversion with half million of his followers as the greatest ever religious conversion. On November 20, Dr. Ambedkar was requested to make a speech on "Ahimsa in Buddhism", but the majority of the delegates pressed him to speak on "Buddha and Karl Marx". Accepting this subject, Ambedkar expressed concern over the fate of Buddhist youngsters in Buddhist countries who looked upon Karl Marx as the only prophet for worship. He stated that private property was the root cause of sorrow. It resulted in exploitation, suffering and enslavement. Buddha also wanted to abolish *Dukkha* (sorrow) and the expression sorrow was used in the Buddhist literature as caused by attachment to self including. According to Buddha, everything was impermanent, and so there was no struggle for property. The Bhikkhus were not allowed to own private property. Buddha did not lay the foundations of his religion on God or soul. So Buddha would not stand in the path of abolition of private property, if the principle of the denial of private property was applied to society.

But Buddhism, he continued, and Communism violently differed from each other in their means to achieve their goal. Communism adopted violent methods to abolish private property. Buddhism adopted non-violent means to achieve the goal. Marx's method gave quick results. Buddha's method though tedious, was non-violent; yet it was the surest way. The world could not be reformed except by the reformation of the mind of man and the mind of the world. There was no trouble once the mind was converted; the achievement became permanent. The Marxist way was based on force. Moreover, the Buddhist system was a Democratic system, whereas the Communist system was based on Dictatorship. Therefore, the Buddhist monks should copy some of the methods of Christians in order to propagate religion among the Buddhist people, he concluded.

According to Dr. Ambedkar, it is impossible for humanity to live peacefully and righteously without the Buddha and His Dhamma.

Dr. Ambedkar rightly believed that he would now achieve for Buddhism what Sankaracharya had done for Hinduism. He predicted, with a glow in his

eyes, that in the next ten or fifteen years the wave of mass conversion would spread all over the country and India would become a Buddhist country. But, alas, his end was too near! After completing a second round of visits to the Buddhist holy places, he returned from Kushinagar and reached Delhi by air on November 30, 1956.

On his arrival he was found tired, worried and depressed. However, his enthusiasm for the revival of Buddhism in India was so high, that instead of resting, he spent very busy days, and occupied himself in several useful tasks including completion of the last chapter of his book, *The Buddha and Karl Marx*, which he then gave for typing. Dr. Ambedkar wanted to go to Bombay on November 14, 1956 to work on his newly proposed Republican Party based on the three principles of liberty, equality and fraternity. But, unfortunately enough for him and for the whole of humanity, he left this world, too soon on December 6, 1956, i.e. after less than a month from the 4th Conference of World Fellowship of Buddhist held at Kathmandu. He was then 65 years old.

It is a rare phenomenon for persons like Dr. Ambedkar to appear in this world. Born as an untouchable hindu he ended up by being a Bodhisattva, who of course left this earthly abode in the hope that his noble mission and aspirations would be picked up by some noble lives to come up in future.

**Do not believe just
anything But think and
verify for yourself.**

Ajay Emporium

**Naghal Tole
Kathmandu, Nepal**

बौद्ध गतिविधि

बुद्धपूजा र धर्मदेशना

काठमाडौं । प्रत्येक पूर्णिमाको दिन आनन्दकूटी विहार, स्वयम्भूमा नियमित रूपमा हुँदैआइरहेको बुद्धपूजा र धर्मदेशनाको कार्यक्रम फाल्गुणशुक्लपूर्णिमा (होलिपुन्हि)को दिन सम्पन्न भयो । सोही विहार निवासी भिक्षु कुमारकाश्यप महास्थविरबाट बुद्धपूजा संचालन र शीलप्रदान गर्नुका साथै भिक्षु अश्वघोष महास्थविरले धर्मदेशना गर्नु भएको थियो । विहान ज्ञानमाला भजन खलः स्वयम्भूबाट ज्ञानमाला भजन गरेर आरम्भ भएको उक्त कार्यक्रममा उपस्थित समस्त भिक्षु, अनगारिका गुरुमाहरू र उपासक-उपासिकाहरूलाई जलपान र भोजन प्रदान गरियो । उक्त जलपान, भोजनको व्यवस्था बालाजु, काठमाडौंका भाजुवीर महर्जनबाट सम्पन्न भएको थियो ।

काठमाडौं जिल्लाव्यापी अन्तर्माध्यमिक विद्यालय बौद्ध हाजिरीजवाफ कार्यक्रम

काठमाडौं । बुद्धजयन्ती समारोह समिति, आनन्दकूटी विहारको आयोजनामा यही जेष्ठ ४ गतेदेखि १७ औं काठमाडौं जिल्लाव्यापी अन्तर्माध्यमिक विद्यालय बौद्ध हाजिरी जवाफ कार्यक्रम आयोजना हुने भएको छ । कक्षा ७ देखि ९ सम्मका विद्यार्थीहरूको सहभागिता रहने सो कार्यक्रममा भाग लिनको लागि वैशाख १६ गतेसम्म नाम दर्ता गराउने भएको कुरा हाजिरीजवाफ कार्यक्रमका संयोजक भिक्षु सद्घातिस्सले जानकारी गराउनु भएको छ । कार्यक्रमको टाइ-सीट २०६२ वैशाख २५ गतेका दिन दिउँसो ३ बजे प्रकाशित गरिने र विद्यार्थीको तयारी सुविधाको लागि सहभागी विद्यार्थीहरूलाई पाठ्यसामग्री एक सेट पनि निःशुल्क उपलब्ध गराइने भएको छ ।

ललितपुर जिल्लाव्यापी बौद्ध हाजिरीजवाफ प्रतियोगिता हुने

ललितपुर । बुद्धजयन्तीको उपलक्ष्यमा हुँदैआइरहेको ललितपुर जिल्लाव्यापी बौद्ध हाजिरीजवाफ प्रतियोगिता यस वर्ष यम्पि महाविहार सुधार समिति, ईबहिले आयोजना गर्ने भएको छ । ३३ औं बुद्ध र बुद्धधर्म सम्बन्धी हाजिरीजवाफ प्रतियोगिता मूलसमितिको तत्त्वावधानमा आयोजना हुँदैआइरहेको सो प्रतियोगिताको मूल उद्देश्य नेपालका सपूत शान्तिनायक गौतम बुद्धद्वारा प्रतिपादित लोककल्याणकारी धर्मलाई आफ्नो जीवनमा उतारेर मानव जीवनलाई सार्थक पुर्याउने रहेको छ ।

आनन्दभूमि

सप्ताहव्यापी ध्यानाभ्यास

तथा प्रवचन सम्पन्न

तानसेन, पाल्पा । ज्ञानमाला संघ, आनन्दविहार र बौद्ध युवा संघ, श्री महाबोधि विहारको संयुक्त आयोजनामा श्रीमहाबोधि विहार, लहरेपिपलमा सप्ताहव्यापी ध्यानाभ्यास तथा प्रवचन कार्यक्रम सम्पन्न भयो । भिक्षु सम्यक् सम्बोधि प्राणपुत्रबाट संचालन गरिएको सो कार्यक्रम आरम्भ भएको दिनमा आयोजित कार्यक्रममा बौद्ध युवा संघका अध्यक्ष दीपेन्द्रकाजी शाक्यबाट स्वागत गर्नुभएको थियो । कार्यक्रममा बोल्नुहुँदै भिक्षु प्राणपुत्रले आँखा चिम्लिएर एकान्त कोठामा मौन बस्नु ध्यान होइन, बरु आफ्नो हरेक क्रियाकलापमाथि होश पुर्याईराख्नु ध्यान हो भन्नुभयो । त्यस्तै कार्यक्रमको अन्तिम दिनमा आयोजित समापन कार्यक्रममा भिक्षु प्राणपुत्रले प्रवचन दिनुहुँदै ध्यानभावनाले आफ्नो शरीरभित्रका विसंगतिलाई हटाउन सकिन्छ, ध्यान अभ्यासको आरम्भ स्मृतिज्ञानबाट हुनुपर्छ, यसो भएमा समाधिज्ञान हासिल हुन्छ, समाधिज्ञान पश्चात प्रज्ञाज्ञान अर्थात् विषयनाज्ञान हुन्छ । यसरी मानिसमा प्रज्ञाज्ञान भयो भने उसलाई कारण र कार्यको बोध भई निर्वाणपद प्राप्त हुन्छ भन्नुभयो । कार्यक्रममा ज्ञानमाला संघका अध्यक्ष सर्जुलाल वज्राचार्यले धन्यवादज्ञापन गरिएको थियो भने आरम्भ र समापन दुवै कार्यक्रम संचालन बौद्ध युवा संघका सचिव विजनकुमार वज्राचार्यले गर्नुभएको थियो ।

ज्ञानमाला भजन खलः

स्वयम्भूको बुद्धपूजा र धर्मदेशना

ललितपुर । ज्ञानमाला भजन खलः स्वयम्भूबाट प्रत्येक महिना संचालन हुँदै आइरहेको बुद्धपूजा तथा धर्मदेशना कार्यक्रम फुटुङ्गमा सम्पन्न भयो । खलःका अध्यक्ष पन्नाकाजी शाक्यको सभापतित्वमा सम्पन्न सो कार्यक्रममा भिक्षु उपतिस्सबाट धर्मदेशना गर्नुभएको थियो । कार्यक्रममा खलःका सहसचिव पूर्णकाजी ज्यापुले ज्ञानमाला भजनको महत्त्वबारे प्रकाश पार्नु भएको थियो भने भजन खलःका सचिव रत्नबहादुर राजकर्णिकार, भक्तिकारायण महर्जन लगायतका वक्ताहरूले बोल्नुभएको थियो ।

गृहस्थ चिभाःपूजा सम्पन्न

काठमाडौं । नेपाल राष्ट्रिय ज्ञानमाला समितिको आयोजनामा हुँदै आइरहेको गृहस्थ चिभाःपूजा हालै कालिमाटीका उपासिका हीरादेवी मानन्धरको घरमा सम्पन्न भयो । भिक्षु धर्ममूर्तिबाट शीलप्रदान तथा धर्मदेशना गरी आरम्भ भएको सो कार्यक्रममा समितिका वरिष्ठ उपाध्यक्ष प्रा. सुवर्ण शाक्यले चिभाःपूजाको

उद्देश्य तथा औचित्यमाथि प्रकाश पार्नुभएको थियो । समितिका अध्यक्ष तथा ज्ञानमाला भजन संघका निवर्तमान अध्यक्ष शान्तरत्न शाक्यको सभापतित्वमा सम्पन्न सो कार्यक्रममा उपासिका हीरादेवी मानन्धरले ५,०००/- आर्थिक सहयोग प्रदान गर्नु भएको थियो ।

बुद्धपूजा र धर्मदेशना

ललितपुर । ललितपुरको पाटनदरबार क्षेत्रमा अवस्थित विश्वमैत्री विहारमा वैशाखसंक्रान्तिको उपलक्ष्यमा बुद्धपूजा र धर्मदेशना कार्यक्रम सम्पन्न भयो । पञ्चशील ग्रहण गरेर आरम्भ भएको बौद्धसभामा भिक्षु पञ्जाविमंसले त्रिपिटकलाई मनन गरेर पापकर्म नगर्नु, कुशलकर्म गर्नु र असल चित्त बनाउनु नै बुद्धशिक्षा भएको कुरा बताउनु भयो । लक्ष्मी महर्जनले पञ्चशील तथा अष्टशील पालनको लागि ध्यानभावना गर्नुपर्ने कुरा बताउनु भयो भने दिलशोभा शाक्यले 'दनादिसँ पासापि भै दनेमाल' शीर्षकको भजन सुनाउनु भएको थियो । पछिल्लो संक्रान्तिमा भएको धर्मदेशना स्मरण गरेर मन्तव्य प्रकट गर्नुहुने रतिदेवी श्रेष्ठ र वीरबहादुरलाई भिक्षु पञ्जाविमंसले पुरस्कार प्रदान गर्नु भयो । बेखालाल महर्जनले स्वागत गर्नु भएको उक्त सभामा वेदिमाया डंगोलले धन्यवादज्ञापन गर्नुभएको उक्त कार्यक्रमपछि थेंचोका सिद्धिलाल महर्जनले जलपानको व्यवस्था गर्नुभएको थियो ।

भिक्षु कुमारकाश्यप महास्थविरको

नाममा धार्मिक कोष

काठमाडौं । अखिल नेपाल भिक्षु महासंघका अध्यक्ष, आनन्दकुटी विहार गुथिका अध्यक्ष, नेपाल लिपि गुथिका संरक्षक त्रिपिटकाचार्य भिक्षु कुमारकाश्यप महास्थविरको नाममा 'आचार्य भिक्षु कुमारकाश्यप धार्मिक कोष' हालै गठन गरिएको छ । बुद्धधर्म, बौद्धसंस्कृति, दर्शन, इतिहास क्षेत्र, नेपालभाषा साहित्य तथा लिपि क्षेत्रमा महत्वपूर्ण योगदान पुर्याउने व्यक्तिहरू तथा संघसंस्थालाई आर्थिक सहायता, सम्बन्धित वर्गलाई छात्रवृत्ति, प्रव्रजितहरूलाई पनि सक्दो स्वास्थ्योपचारमा सहायता पुर्याउने उद्देश्यले गठित सो कोषको संयोजकमा भिक्षु कोण्डन्य र सदस्यमा भक्तदास मानन्धर, भोर्छेँ र प्रकाशबहादुर मानन्धर, कालिमाटी रहनुभएको छ ।

परियत्ति शिक्षाको

दीक्षान्त समारोह सम्पन्न

काठमाडौं । नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षाको ४२ औं दीक्षान्त समारोह विश्वशान्ति विहारमा हालै एक कार्यक्रमका साथ सम्पन्न भयो । भिक्षु ज्ञानपूर्णक महास्थविरको सभापतित्वमा भएको सो कार्यक्रममा विभिन्न कक्षाको परीक्षामा बोर्डमा आउन सफल तथा उत्कृष्ट अंकमा उत्तीर्ण भएका परीक्षार्थीहरूलाई पुरस्कार

पनि वितरण गरिएको थियो । सोही कार्यक्रममा गत ४० वर्षदेखि हरेक वर्ष दश कक्षाको कोविद परीक्षा उत्तीर्ण भएका महानुभावहरूलाई स्वर्णपदक तथा परियत्ति शिक्षाको प्राथमिक कक्षादेखि कोविदसम्मको परीक्षामा उत्कृष्ट भएका विद्यार्थीहरूलाई प्रोत्साहन स्वरूप विभिन्न दाताहरूबाट पुरस्कार प्रदान गरिएको थियो । अखिल नेपाल भिक्षु महासंघका अध्यक्ष त्रिपिटकाचार्य भिक्षु कुमारकाश्यप महास्थविरको प्रमुख आतिथ्यमा सम्पन्न उक्त कार्यक्रममा श्रीलंकाली राजदूत श्रीमती ग्रेस आशिर्वाथमले पनि बोल्नुभएको थियो । कार्यक्रममा भिक्षु कोण्डन्यबाट स्वागत गरिएको थियो भने सविता धाख्वाले परियत्ति शिक्षाको महत्त्वबारे प्रकाश पार्नुभएको थियो । त्यस्तै केन्द्रीय परीक्षा नियन्त्रक भिक्षु बोधिज्ञानले परियत्ति शिक्षा परीक्षाको प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्नुभएको थियो । सो कार्यक्रममा स्वयम्भू धर्म पासा पुचःले विभिन्न कक्षाको परीक्षामा उत्कृष्ट अंक ल्याउने विद्यार्थीहरूलाई नगद पुरस्कार पनि प्रदान गरिएको थियो । जसमा कोविद अन्तिम वर्षमा उत्कृष्ट अंक ल्याउने वेलुवनाराम विहारका नन्दमाया मालीलाई रु. ५,०००/- तथा परीक्षा केन्द्र, वेलुवनाराम विहारलाई रु. ३,०००/- प्रदान गरिएको थियो । त्यस्तै दीपकर परियत्तिका संगीता धाखाः कक्षा ९ र ललिता धाखाः कक्षा ८ लाई रु. १,०००/-, यशोधरा मा.वि.का अनगारिका धम्मचारो कक्षा ७ लाई रु. १,१००/-, विश्वशान्ति विहारका श्रामणेर उत्तमो कक्षा ६, परोपकार मा.वि.का निरोज कारजित कक्षा ५, संधाराम विहारका रोजिता बुद्धाचार्य कक्षा ४, भास्सरा मा.वि.का सरु

डंगोल कक्षा ३, विश्वशान्ति विहारका श्रामणेर नागित कक्षा २ र संधाराम विहारका अनिता बुद्धाचार्य कक्षा १ लाई रु. ५००/- प्रदान गरिएको थियो भने सो परीक्षामा सबैभन्दा बढी विद्यार्थी सहभागी गराएको स्कूल D.A.V. School, Jawalakhel लाई बुद्धमूर्ति उपहार प्रदान गरिएको थियो । उक्त स्कूलबाट जम्मा ५९४ जना परीक्षार्थी सहभागी भएकोमा ५८४ जना उत्तीर्ण भएका थिए । कार्यक्रममा स्वर्णपदकका प्रायोजकद्वय धर्मरत्न शाक्य 'त्रिशूली', जुजुभाइ तुलाधर 'ज्ञानेश्वर' तथा विद्यार्थीहरूको तर्फबाट मोनिश वज्राचार्यले बोल्नुभएको थियो भने भिक्षु संघरक्षितले धन्यवादज्ञापन गर्नुभएको थियो ।

त्यस्तै ललितपुरमा आयोजित अर्को कार्यक्रममा सो परीक्षामा उत्तीर्ण भएका दीपंकर परियन्ति शिक्षालय तथा आदर्श सरल मा.वि., नागबहालका विद्यार्थीहरूलाई प्रमुख-अतिथि संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्री बुद्धिराज वज्राचार्यले पुरस्कार प्रदान गरिएको छ। अखिल नेपाल भिक्षु महासंघका उपाध्यक्ष तथा नेपाल बौद्ध परियन्ति शिक्षाका सह-शिक्षाध्यक्ष भिक्षु ज्ञानपूर्णक महास्थविरको सभापतित्वमा सम्पन्न सो कार्यक्रममा दीपंकर परियन्ति शिक्षालयको आर्थिक तथा प्रगति प्रतिवेदन प्रस्तुत गरिएको थियो भने परीक्षार्थी मोनिष वज्राचार्यले परियन्ति शिक्षाको अनुभवबारे बोल्नुभएको थियो। यस वर्षको परीक्षामा शिक्षालयका ३६ जना तथा मा.वि.का ६३ जना विद्यार्थी उत्तीर्ण भएका थिए।

त्यसैगरी काठमाडौंमा आयोजित अर्को कार्यक्रममा उक्त परीक्षामा उत्तीर्ण भएका जगतसुन्दर ब्वनेकुथिका विद्यार्थीहरूलाई प्रमुख अतिथि जनकवि दुर्गालाल श्रेष्ठले पुरस्कार प्रदान गर्नुभएको थियो। जगतसुन्दर ब्वनेकुथि परियन्ति केन्द्रका अध्यक्ष राजभाइ जकमिको सभापतित्वमा संचालित सो कार्यक्रममा केन्द्राध्यक्ष माया मानन्धरले वार्षिक प्रतिवेदन पेश गरिएको थियो भने प्रमुख अतिथिबाट परियन्ति शिक्षकशिक्षिकाहरूलाई स्मृति चिन्ह प्रदान गरियो। कार्यक्रममा ज्यापु महागुथिका अध्यक्ष विपिन महर्जन, लिजका अध्यक्ष नवीन चित्रकार र परियन्ति शिक्षक त्रिरत्न मानन्धरले परियन्ति शिक्षाको महत्त्वमाथि प्रकाश पार्नुभएको थियो।

दान गरिएका आँखा प्रत्यारोपण गरियो ।

नगदेश, भक्तपुर। नगदेश बुद्धविहारको उन्नति तथा प्रगतिमा समर्पित उपासक तथा सांस्कृतिक धिमे गुरु हर्षबहादुर धुमनःको ७३ वर्षको उमेरमा निधन भएको छ। देहावसानपश्चात् परिवारको सहमतिमा उहाँको दुवै आँखा तिलगंगा आँखा केन्द्रका प्राविधिक शंखनारायण त्वायनाको सहयोगमा दान गरिएको थियो। उक्त दान गरिएको दुवै आँखा भोलिपल्टै कीर्तिपुरका महर्जन थरका एक व्यक्ति र दोलखाका जरेल थरका एक व्यक्तिलाई सफलतापूर्वक प्रत्यारोपण गरिएको थियो। त्यस्तै ४२ वर्षको उमेरमा हालै देहावसान भएका सोही विहारका उपासक चन्द्र चक्रधरको दान गरिएका दुवै आँखा जनकपुरका २५ वर्षीया मिथिलापुत्रीलाई र १२ वर्षीय बालकलाई प्रत्यारोपण गरिएको थियो।

मन्त्री वज्राचार्य अभिनन्दित

भक्तपुर। मैत्रेय युवा संघले आफ्नो आठौं स्थापना दिवसको उपलक्ष्यमा आयोजित समारोहमा संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्री बुद्धिराज वज्राचार्यलाई अभिनन्दन गरियो। कार्यक्रममा भक्तपुरका विभिन्न संघसंस्थाको तर्फबाट अभिनन्दन पत्र, कोषाध्यक्ष रुद्र चित्रकारले 'ख्वपया बहाबही' नामक पुस्तक प्रदान गरिएको थियो। संघका अध्यक्ष तीर्थराज वज्राचार्यको सभापतित्वमा सम्पन्न सो कार्यक्रममा बौद्ध संघ, भक्तपुरका अध्यक्ष संघरत्न शाक्य, मुनि विहारका दायक रामकृष्ण वैद्यले

पनि बोल्नुभएको थियो। संघको उपसचिव कृष्णबहादुर वज्राचार्यले वार्षिक प्रतिवेदन पेश गरिएको उक्त कार्यक्रममा संघलाई आर्थिक सहयोग गर्नुहुने महानुभावहरूलाई मन्त्री वज्राचार्यले बुद्धमूर्ति प्रदान गरिएको थियो र अन्तमा सल्लाहकार लक्ष्मीचन्द्र वज्राचार्यले धन्यवादजापन गर्नुभएको थियो।

वज्राचार्य समन्वय परिषद्को

वार्षिक सभा सम्पन्न

थिमी, भक्तपुर। वज्राचार्य समन्वय परिषद्को छैठौं वार्षिक सभा हालै गुणकीर्ति महाविहारमा सम्पन्न भएको छ। सभाबाट भरत वज्राचार्यको संयोजकत्वमा ११ सदस्यीय कार्य समिति गठन गरिएको छ। कार्यसमितिको अन्य सदस्यहरूमा अमृतानन्द वज्राचार्य, प्रेमवज्र वज्राचार्य, रत्नमुनि वज्राचार्य, धर्मसुन्दर वज्राचार्य, स्वयम्भूराज वज्राचार्य, सिद्धिबहादुर वज्राचार्य, गौतमरत्न वज्राचार्य, अमररत्न वज्राचार्य र पुष्पमुनि वज्राचार्य रहनुभएको छ।

सगरमाथा आरोहीहरू अभिनन्दित

काठमाडौं। सर्वोच्च शिखर सगरमाथा आरोहण गर्न लागेका सुस्मिता मास्के, रमेशमान डंगोल र सोनाम डंगोललाई धर्मविजय पदमम् गण महाविहारले हालै एक कार्यक्रमकासाथ अभिनन्दन गरिएको छ। कार्यक्रममा भिक्षु सोभितबाट सफलताको कामना गर्दै बुद्धपूजा र परित्राण पाठ गरिएको थियो भने आरोहीहरूलाई विहारको तर्फबाट भिक्षु सोभितबाट ५,०००/-, शंकर तुलाधरबाट १,५००/-, राजभाइ शाक्य, लक्ष्मी मानन्धरबाट १,०००/- सहित विहारका उपासकउपासिकाहरूबाट जम्मा रु. १४,५००/- सहयोगस्वरूप प्रदान गरिएको थियो। कार्यक्रममा भिक्षु सोभित, नेवाः नुगाका महासचिव पवित्र वज्राचार्य, बौद्धविद्वान राजभाइ शाक्य र आरोहीहरूको तर्फबाट सुस्मिता मास्केले बोल्नुभएको थियो। कार्यक्रममा आरोही तीनैजनालाई बुद्धमूर्ति र सगरमाथाको शिखरमा फहराउनको लागि बौद्ध ऋण्डा पनि प्रदान गरिएको थियो।

विचार गोष्ठी सम्पन्न

ललितपुर। किंकुशल गवेषक मण्डलको आयोजनामा 'सिद्धान्त विश्वविद्यालय विकास गर्ने अवधारणा र आफ्नो दायित्व' विषयक विचार गोष्ठी हालै सम्पन्न भयो। भिक्षु डा. सुनन्द महास्थविरको सभापतित्वमा सम्पन्न सो कार्यक्रममा उहाँले सिद्धान्त विश्वविद्यालयको विकास र यसमा परेको समस्याबारे जानकारी दिनुभयो। कार्यक्रममा बोल्नुहुँदै बौद्ध विद्वान तथा बुद्धिजीवीहरू विद्यानन्द वज्राचार्य, डा. सानुभाइ डंगोल, चक्रमेहर वज्राचार्य, तेजप्रसाद गौचन, गौरीशंकर श्रेष्ठ, बलसुदन राजभण्डारी र विद्याकुमारी वज्राचार्यले सिद्धान्त विश्वविद्यालय स्थापनार्थ भिक्षु सुनन्दले गरिरहनुभएको प्रयासको सराहना गर्नुभयो र यसमा समस्त बौद्धमार्गीहरू एकजुट भई लाग्नुपर्ने कुरा बताउनु हुँदै यसको लागि आ-आफ्नो क्षेत्रबाट सक्दो कोशिस गर्ने वचन दिनुभयो।

लुम्बिनी दिवस मनाइने

काठमाडौं । यही आउँदो जेष्ठ ८, ९ र १० गते २५४९ औं बुद्धजयन्ती तथा लुम्बिनीदिवस आयोजना गर्नको लागि संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्री बुद्धिराज वज्राचार्यको अध्यक्षतामा २५१ सदस्यीय लुम्बिनीदिवस मूल समिति गठन गरिएको छ । लुम्बिनी विकास कोषको कार्यकारिणी समितिको होलै बसेको बैठकले कोषका उपाध्यक्ष ओमकारप्रसाद गौचनको संयोजकत्वमा ३५ सदस्यीय तयारी समिति गठन गरियो । त्यस्तै यातायात, शान्ति-न्याली तथा पूजा व्यवस्था, प्रचारप्रसार, आवास तथा भोजन, स्वयंसेवक तथा सुरक्षा लगायतका विभिन्न उपसमितिरूप पनि गठन गरिएको छ ।

बौद्धऋषि महाप्रज्ञाको पुस्तक विमोचन

काठमाडौं । नेपालमा थेरवाद बुद्धधर्म पुनर्स्थापना गर्नमा महत्त्वपूर्ण योगदान पुऱ्याउनुहुने बौद्धऋषि महाप्रज्ञाद्वारा लिखित 'त्रिआंगिक लोकोत्तर प्रज्ञा ज्ञान दर्शन व परमार्थ पद्म पुचः' नामक पुस्तक हालै एक कार्यक्रमका बीच धम्मवती गुरुमाले विमोचन गर्नुभयो । अन्नपूर्ण ज्ञानमाला भजन खलःबाट भजन गरेर आरम्भ भएको सो कार्यक्रममा धम्मवती गुरुमाले पञ्चशील

प्रदान गर्नुको साथै आफ्नो मन्तव्य प्रकट गर्नुभएको थियो । त्यस्तै पुस्तकका सम्पादक लाभरत्न तुलाधरलाई जनकवि दुर्गालाल श्रेष्ठले दोसल्ला ओढाएर सम्मान गरिएको थियो भने लामो समयदेखि अन्नपूर्ण ज्ञानमाला भजनमा सहभागी हुँदैआउनुभएका महानुभावहरूलाई मा. गुणवती गुरुमाले सम्मान गर्नुभएको थियो । नेपाल च्याम्बर अफ कमर्सका अध्यक्ष राजेशकाजी श्रेष्ठको सभापतित्वमा सम्पन्न सो कार्यक्रममा आयोजक संस्थाको तर्फबाट हर्षसागर तुलाधरले स्वागत गर्नुभएको थियो भने विद्यासागर तुलाधरले धन्यवादज्ञापन गर्नुभएको थियो ।

स्वयम्भूस्थित प्रतापपुर मन्दिरको

जीवन्यासपूजा सम्पन्न

काठमाडौं । स्वयम्भू महाचैत्यस्थित प्रतापपुर मन्दिरको जीर्णोद्धारपछि परम्परागत जीवन्यासपूजा हालै सम्पन्न भयो । स्वयम्भू व्यवस्थापन तथा संरक्षण महासमितिको आयोजनामा सम्पन्न उक्त पूजामा राजाको प्रतिनिधि स्वरूप दरबारबाट खड्ग पठाइएको थियो । २०६० सालमा आगलागी भएर भत्केको सो मन्दिरको जीर्णोद्धार ६ महिनाअघि नै सम्पन्न भैसकेको थियो ।

आजीवन ग्राहक महानुभावहरूलाई विशेष अनुरोध

गत ३२ वर्षदेखि यस आनन्दकुटी विहार, स्वयम्भूबाट प्रकाशित हुँदै आइरहेको आनन्दभूमि मासिकका आजीवन ग्राहकहरूलाई विभिन्न कारणवश नियमित रूपमा पत्रिका उपलब्ध गराउन नसकेकोमा क्षमाप्रार्थी छौं । यसलाई अझ परिमार्जित रूप दिएर अधिराज्यव्यापी र विभिन्न मित्रराष्ट्रमा समेत पुऱ्याउने लक्ष्यलाई साकार पार्न र आजीवन ग्राहकहरूलाई पनि नियमित उपलब्ध गराउनको लागि यहाँबाट पनि सहयोगको अपेक्षा राख्छौं । यसलाई तपाईंबाट निम्नानुसार सहयोग गर्न सक्नु हुन्छ ।

- १) सक्दो आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराएर ।
  - २) आफ्नो तर्फबाट सकेसम्म ४-५ जना वार्षिक ग्राहक बनाइ दिएर ।
  - ३) आफ्नो परिचयमा रहेका विभिन्न उद्योग, व्यापारिक प्रतिष्ठान, साहु महाजनहरूबाट विज्ञापन उपलब्ध गराएर ।
  - ४) आफुलाई जानकारी भएका विभिन्न बौद्ध गतिविधिहरू यसमा समाचार प्रकाशनार्थ उपलब्ध गराएर ।
  - ५) यसलाई अझ बढि पठनीय र रोचक बनाउनको लागि आवश्यक सुझाव दिएर ।
- यसको वितरण व्यवस्था चुस्त दुरुस्त बनाउनको लागि ग्राहकको व्यवस्था निम्न बमोजिम गरिएको छ—
- क) नजिकको विहार वा तपाईंको घर, पसलबाट प्राप्त गर्नेलाई वार्षिक रु. १५०/-, र दुई वर्षको रु. २७५/-
- ख) आफ्नै घरमा प्राप्त गर्नेलाई वार्षिक रु. १७५/- र दुई वर्षको रु. ३२५/-
- नेपालको पहिलो बौद्ध मासिकलाई चिरस्थायी बनाउनको लागि सक्दो सहयोग गर्नु भई बुद्धधर्म प्रचारप्रसारमा टेवा पुऱ्याउनु हुनेछ । धन्यवाद ।

व्यवस्थापक